

ERNST & YOUNG

HOLLAND VAN GIJZEN
ADVOCATEN EN NOTARISSEN

Wet- en regelgeving voor sportverenigingen

Breedtesport

Deze uitgave is ontwikkeld in het kader van het project 'Wet- en regelgeving' van NOC*NSF, CiviQ en IOS.

De uitgave is samengesteld op basis van informatie van NOC*NSF, Ernst & Young en Holland van Gijzen. Voor de fiscale informatie is het memo "Sport en fiscus" geraadpleegd als bron (Kluwer 2003). Deze uitgave is informatief van karakter. Bij het samenstellen en redigeren is de grootste mogelijke zorgvuldigheid betracht. Voor de gevolgen van activiteiten die worden ondernomen of nagelaten op basis van deze uitgave zijn de samenstellers niet aansprakelijk.

Uitgever

NOC*NSF

Postbus 302

6800 AH Arnhem

www.sport.nl

publicatienummer 626

Eindredactie

Peter van Diermen, NCSU

Hans Kelder, Sportraad Zuid-Holland

drs. Erik Ruts, Ernst & Young

Auteurs

mr Louis Dieperink, Ernst & Young

Hans Kelder, Sportraad Zuid-Holland

mr Huib van Olden, Holland van Gijzen

mr Hidda Schillhorn van Veen, Holland van Gijzen

Vormgeving en drukwerk

Ernst & Young

NOC*NSF, Arnhem, november 2003

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1. De vereniging	4
1.1 Rechtspersonenrecht	5
1.2 Statuten	9
1.3 Huishoudelijk reglement	10
1.4 Algemene ledenvergadering	10
1.5 Aansprakelijkheid	11
2. Het bestuur	13
2.1 Verantwoordelijkheden en bevoegdheden	13
2.2 Visieontwikkeling	14
2.3 Bestuurdersaansprakelijkheid	15
2.4 Secretaris	17
2.5 Penningmeester	21
3. De vrijwilliger	24
3.1 Omgaan met vrijwilligers	24
3.2 Vrijwilligersvergoeding	24
3.3 Aansprakelijkheid	27
3.4 Arbeidsomstandigheden	27
4. Het personeel, het (sporttechnisch) kader	28
4.1 Wanneer is er sprake van een dienstbetrekking?	28
4.2 Wettelijke aspecten	31
4.3 Fiscale aspecten	33

5.	Sportwedstrijden en evenementen	36
5.1	Wedstrijden, demonstraties en BTW	36
5.2	Entreegelden en BTW	36
5.3	Seizoenkaarten, obligaties en BTW	37
5.4	Organiseren van sportevenementen en BTW	37
6.	De kantine	38
6.1	Drank- en Horecawet	38
6.2	Warenwet	40
6.3	Milieuwet	41
6.4	Tabakswet	42
6.5	Buma/Stemra, SENA en Videma	43
6.6	BTW	44
6.7	Inkoop, verkoop en geld	46
7.	Extra inkomsten	47
7.1	Kansspelen	47
7.2	Sponsoring	48
7.3	Giften	49
7.4	Vastleggen van afspraken	49
7.5	Businessclub	49
7.6	Vennootschapsbelasting	50
7.7	BTW	50
8.	De accommodatie	52
8.1	Ruimtelijke ordening	52
8.2	Verzekeringen	53
8.3	Beheer en onderhoud	53
8.4	Legionella	54
8.5	Privatisering	54
8.6	BTW	55
8.7	Onroerendezaakbelastingen (OZB)	57
8.8	Overdrachtsbelasting	58

Inleiding

Iedere Nederlander behoort de wet te kennen. De sportbestuurder moet de wet echter bovengemiddeld kennen. Een sportvereniging is vaak werkgever, horeca-uitbater, evenementenorganisator, eigenaar, huurder en verhuurder van accommodaties ineen en soms nog veel meer. Een vereniging kan te maken hebben met een groot aantal wetten en regels, soms wel 30 of meer. En voor de naleving ervan is de bestuurder verantwoordelijk.

De toenemende aandacht voor handhaving vanuit de overheid betekent een grotere druk voor verenigingen. De consequenties bij onvoldoende naleving kunnen het voortbestaan van de vereniging in gevaar brengen. Om het leven van de sportbestuurder te vergemakkelijken hebben we de belangrijkste wet- en regelgeving op een rij gezet. Hiermee spijkt u uw noodzakelijke kennis efficiënt bij. Zodat u zich kunt blijven richten op dat wat u het liefst doet: sport organiseren voor de leden.

Dit boekje behandelt de hoofdzaken van wet- en regelgeving voor de sportvereniging. Daarbij worden verschillende invalshoeken vanuit de vereniging gebruikt. Zo vindt u hoofdstukken die gaan over de vereniging, het bestuur, de vrijwilliger, et cetera. Per hoofdstuk worden de belangrijkste wetten en regels geïntroduceerd. Het gaat nadrukkelijk om een introductie. Wanneer u bij een bepaald onderwerp behoefte heeft aan meer diepgang, kunt u gebruikmaken van andere bronnen. Mocht u er niet uitkomen dan kunt u uw vraag ook altijd stellen via www.sport.nl onder 'bestuur & management'.

Wij hopen u met de informatie in deze uitgave te ondersteunen bij het besturen van uw sportclub, zodat dit, ondanks alle wetten en regels, een plezierige tijdsbesteding blijft. Wij wensen u veel leesplezier!

1. De vereniging

Dit boekje gaat over wet- en regelgeving waar sportverenigingen mee geconfronteerd kunnen worden. Voordat we naar de diverse onderdelen gaan kijken, volgt in dit hoofdstuk eerst enige informatie over de rechten en plichten van een vereniging zelf. Daarbij zal onder meer ingegaan worden op statuten, het huishoudelijk reglement en de algemene vergadering als basiselementen van de sportvereniging.

1.1 Rechtspersonenrecht

Amateursportverenigingen hebben meestal als rechtsvorm de vereniging. Professionele sportclubs kunnen als rechtsvorm ook wel de vorm van een stichting of zelfs een B.V. hebben. In Nederland hebben we een grote diversiteit aan verenigingen. De plaatselijke winkeliers- en sportorganisaties, maar ook de politieke partij, de werkgeversbond en de vakorganisatie, NOC*NSF en de sportbond zijn verenigingen.

In tegenstelling tot de naamloze vennootschap, de besloten vennootschap, de coöperatie en de onderlinge waarborgmaatschappij, heeft een vereniging of stichting meestal niet tot doel winst te behalen, maar kent zij andere (ideële) doelstellingen zoals bijvoorbeeld sportbeoefening. Een vereniging heeft leden en een stichting niet.

Dit hoofdstuk handelt over de juridische vormgeving van de vereniging. Deze rechtsvorm is vooral geschikt voor non-profitorganisaties ofwel vrijwillige organisaties. Dit neemt niet weg dat ook de vereniging gebruikt kan worden voor ondernemingsactiviteiten, zij het met de belangrijke beperking dat de deelnemers hieraan geen winstrechten kunnen ontleen. De vereniging hoeft zich echter in haar activiteiten niet te beperken tot het sluitend maken van haar begroting, maar kan ook het streven naar winst tot doel hebben. Een dergelijke keuze heeft echter wel consequenties.

1.1.1 *Grondwet: vrijheid van vereniging*

Het privaatrechtelijke verenigingsrecht is gegrond op de vrijheid van vereniging zoals geformuleerd in de Grondwet. Vanaf 1848 is de vrijheid van vereniging in Nederland in de Grondwet neergelegd. Ook in het Europese Verdrag voor de rechten van de mens is dit recht vastgelegd. De vrijheid van vereniging geldt voor alle organisatorische samenwerkingsvormen, dus ook voor stichtingen, coöperaties et cetera.

De vrijheid van vereniging betekent de vrijheid om organisaties op te richten en in te richten, op een manier zoals de groep verenigde personen met elkaar heeft afgesproken. Meestal staat dit in de statuten. Dat betekent ook dat aan de toelating van leden bepaalde voorwaarden kunnen worden gesteld.

1.1.2 *Koninklijke goedkeuring*

Tot 1976 beschikten de meeste sportverenigingen over een officiële erkenning in de vorm van een ‘koninklijke goedkeuring’.

Deze erkenning had een tijdelijk karakter; hij was namelijk geldig voor minder dan 30 jaar, in de praktijk een termijn van 29 jaar en 11 maanden. Bij het verstrijken van die termijn verliest de vereniging de erkenning en wordt het een vereniging zonder rechtspersoonlijkheid. Door regels die golden tijdens een overgangperiode van 1976 tot 1979 is het in theorie mogelijk dat er nog verenigingen bestaan die hun statuten niet in een notariële akte op hebben laten nemen, maar hun rechtspersoonlijkheid ontleen aan de mogelijk nog geldende ‘koninklijke goedkeuring’. Dergelijke verenigingen hebben dus een rechtspersoonlijkheid met een beperkte duur.

1.1.3 *Nieuw Burgerlijk Wetboek (BW)*

In 1976 is het nieuwe Burgerlijk Wetboek van kracht geworden, waarin ook het nu geldende recht van de vereniging is beschreven.

De hoofdlijnen van de organisatie van de gewone vereniging worden in het Burgerlijk Wetboek weergegeven. De daarin opgenomen bepalingen zijn deels van dwingend, deels van regelend recht. Dwingend wil zeggen: er mag niet van worden afgeweken. In het geval van regelend recht mag een vereniging kiezen: ofwel de wettekst geldt, of de zaak is in de statuten anders geregeld. De wet gaat ervan uit dat elke vereniging daarnaast eigen organisatorische regels heeft. Deze eigen organisatorische regels zijn beter bekend als het huishoudelijk reglement. Er worden twee typen verenigingen onderscheiden. Beide soorten verenigingen zijn een rechtspersoon in de zin van de wet.

- *De vereniging met volledige rechtsbevoegdheid*, ook wel de notariële vereniging genoemd, omdat deze bij notariële akte is opgericht.
- *De vereniging met beperkte rechtsbevoegdheid*, ook wel de informele vereniging genoemd. Deze vereniging is niet bij notariële akte opgericht.

Deze vereniging kan later in een vereniging met volledige rechtsbevoegdheid worden omgezet, nadat de algemene vergadering heeft besloten om de statuten alsnog in een notariële akte op te nemen.

De vereniging met volledige rechtsbevoegdheid

Het kenmerk van de vereniging met volledige rechtsbevoegdheid is dat de statuten in een notariële akte moeten worden opgenomen, die moet worden ingeschreven in het handelsregister. In de statuten moeten volgens de wet (het BW) ten minste de volgende onderwerpen zijn geregeld:

- de naam van de vereniging en de gemeente in Nederland waar zij haar zetel heeft;
- het doel van de vereniging;
- de verplichtingen die de leden tegenover de vereniging hebben of de wijze waarop deze verplichtingen kunnen worden opgelegd;
- de wijze van bijeenroeping van de algemene vergadering;
- de bestemming van het batig saldo van de vereniging in geval van ontbinding of de wijze waarop de bestemming zal worden vastgesteld;
- de wijze van benoeming en ontslag van de bestuursleden.

Op de statuten wordt in hoofdstuk 1.2 nader ingegaan.

De vereniging met beperkte rechtsbevoegdheid

Aan dit type vereniging stelt de wet minimale eisen. Voor de oprichting is geen notariële akte vereist en de vereniging hoeft niet over op schrift gestelde statuten te beschikken. Zij hoeft ook niet in het handelsregister te zijn ingeschreven. Zolang deze vereniging niet is ingeschreven en/of geen statuten hanteert, zal het voor buitenstaanders niet altijd duidelijk zijn of er nu sprake is van een 'echte' vereniging. Dat is een vraag die nog wel eens rijst bij belangengroeperingen, zeker als hun representativiteit in het geding is.

De rechtspraak heeft enkele criteria ontwikkeld om te beoordelen of er sprake is van een vereniging met beperkte rechtsbevoegdheid. Zo moeten de leden van een groep de bedoeling hebben om een vereniging te zijn. Hiervoor moet er sprake zijn van een gestructureerde wijze van samenwerking, waarbij er collectief naar buiten wordt opgetreden. Het

hebben van een gezamenlijke bank- of girorekening lijkt in veel gevallen medebepalend.

Het belangrijkste verschil met de vereniging met volledige rechtsbevoegdheid vormt de hoofdelijke aansprakelijkheid van de bestuurders van een vereniging met beperkte rechtsbevoegdheid (zie bestuurdersaansprakelijkheid 2.3).

1.1.4 Aanpassingen

Op 1 januari 1992 werd het rechtspersonenrecht, waar de vereniging onder valt, op enkele punten aangepast. Een overzicht van de meest belangrijke wijzigingen:

In principe heeft ieder lid van een vereniging een stem, ook een onbekwaam (minderjarig) lid. Tot 1992 zou dit stemrecht moeten worden uitgeoefend door zijn of haar wettelijke vertegenwoordiger. In de praktijk kon dat problemen opleveren wanneer, bijvoorbeeld, die vertegenwoordiger geen lid van de vereniging was. De vereniging heeft nu de keuze om een minderjarige zijn stemrecht altijd te laten uitoefenen, dan wel te bepalen dat de minderjarige ten aanzien van bepaalde zaken dit stemrecht niet mag uitoefenen.

Hiernaast blijven constructies rechtsgeldig waarbij bijvoorbeeld aan jeugdleden of aspirantleden geen stemrecht wordt toegekend.

Bij een fusie van twee rechtspersonen gaat nu het lidmaatschap vanzelf over op de rechtspersoon die na de fusie ontstaat. Als men dat niet wenselijk acht, kan dat in de statuten worden opgenomen.

Er is een verfijning aangebracht rond het aangaan van **verplichtingen** door het bestuur namens de vereniging. Verbintenissen kunnen slechts worden aangegaan bij of op grond van de statuten en niet door een besluit dat niet op de statuten steunt.

De statuten kunnen de **bevoegdheid** van het bestuur of van bestuurders tot het verrichten van rechtshandelingen, met werking tegenover een derde zoals de bank of een leverancier, beperken (bijvoorbeeld door deze handelingen aan een financieel maximum te binden), iets wat eerder niet kon.

Het bestuur is verplicht zes maanden na afloop van het boekjaar een jaarverslag uit te brengen en onder overlegging van de nodige bescheiden rekening en verantwoording af te leggen over het in het afgelopen boekjaar gevoerde bestuur. De nieuwe tekst geeft aan wat die 'nodige bescheiden' zijn: de balans en de staat van baten en lasten met een toelichting. Deze stukken dienen ook door alle bestuurders ondertekend ter goedkeuring aan de algemene vergadering te worden voorgelegd.

1.2 Statuten

De organisatie van een vereniging wordt bepaald door de wet en de statuten. De statuten zijn het geheel van regels waaraan de vereniging gedurende haar bestaan is onderworpen.

De wet geeft geen definitie van het begrip statuten, maar geeft wel aan wat de minimeisen zijn voor de inhoud van de statuten. Deze eisen gelden natuurlijk slechts voor de vereniging waarvan de statuten zijn opgenomen in een notariële akte. In de statuten kan worden afgeweken van bepalingen van regeland recht. De statuten mogen echter geen bepalingen bevatten die in strijd zijn met bepalingen van dwingend recht (zie hiervoor paragraaf 1.1.3). Van de statuten mag niet worden afgeweken, zelfs als alle leden het met een afwijking eens zijn. Als afwijking van een statutaire bepaling nodig of gewenst is, zal de algemene vergadering tot wijziging van deze bepaling moeten besluiten. Hierbij moet rekening worden gehouden met de bijzondere wettelijke vereisten die daarvoor gesteld zijn.

Een besluit tot statutenwijziging behoeft tweederde van de stemmen, tenzij de statuten een andere meerderheid voorschrijven, bijvoorbeeld de helft plus 1 of drievierde. Overigens dienen gewijzigde statuten, na goedkeuring door de algemene vergadering, door de notaris in een nieuwe akte te worden opgenomen. Pas als een gewaarmerkte kopie van de akte in het handelsregister van de Kamer van Koophandel is geplaatst, zijn de nieuwe statuten rechtsgeldig.

1.3 Huishoudelijk reglement

Naast de statuten wordt het interne recht van een vereniging ook beheerst door een huishoudelijk reglement. De wet formuleert echter nergens met zoveel woorden wat reglementen zijn en wat er in de reglementen mag worden geregeld. In de praktijk worden in reglementen diverse onderwerpen geregeld, zoals procedurevoorschriften, bijvoorbeeld de toelating van leden, inhoudelijke voorschriften rond het gebruik van een accommodatie en gedragsregels, bijvoorbeeld kledingvoorschriften.

Reglementen kunnen worden onderscheiden in verplichte en 'vrijwillige' reglementen. De verplichte reglementen worden door de statuten geëist, terwijl 'vrijwillige' reglementen geen verplichting, maar een eigen keuze van de vereniging zijn. Indien in de statuten staat dat er een regeling komt met betrekking tot de toelating van leden, is dit een verplicht reglement. Aan de andere kant hoeft er in de statuten niets te staan over kledingvoorschriften, terwijl daar wel een reglement voor wordt gemaakt. Dan is er sprake van een vrijwillig reglement. Een aantal van die vrijwillige reglementen, naast het huishoudelijk reglement, zijn het bestuursreglement, tuchtreglement, et cetera.

Reglementen komen bij verenigingen vaak voor, aangezien bij verenigingen veel mensen met zeggenschap betrokken zijn, zodat verschil van inzicht niet altijd gemakkelijk in onderling overleg kan worden opgelost. Bovendien is het makkelijker om weinig in de statuten op te nemen en veel in reglementen, omdat wijziging van statuten veel ingewikkelde handelingen (in de algemene vergadering) en kosten (notaris-kosten voor een nieuwe akte) met zich meebrengt.

1.4 Algemene ledenvergadering

Een vereniging kent eigenlijk twee 'besturen'. Enerzijds is er het bestuur als leidinggevend orgaan, dat door beperkte omvang, deskundigheid en continu overleg en besluitvorming de vereniging weloverwogen en efficiënt leidt (zie hoofdstuk 2). Anderzijds is er de algemene vergadering, waarbinnen de leden zeggenschap uitoefenen. Aan de algemene vergadering komen alle bevoegdheden toe die niet door de

wet of statuten aan andere organen zijn opgedragen. De wet zegt dat het bestuur jaarlijks (uiterlijk zes maanden na afloop van het boekjaar) rekening en verantwoording af moet leggen aan de algemene vergadering. Dat gebeurt minimaal door het overleggen van de balans en de staat van baten en lasten met toelichting nadat deze door het hele bestuur zijn getekend voor akkoord.

Ieder lid van de vereniging heeft toegang tot de algemene vergadering en het recht om tijdens de vergadering zijn stem uit te brengen. In principe heeft ieder lid één stem, maar statuten kunnen een lid meer dan één stem toekennen. In principe zijn er geen leden zonder stemrecht. Een uitzondering hierop is het geval dat een lid geschorst is, aangezien hij dan niet mag stemmen. Een geschorst lid heeft wel toegang tot de algemene vergadering waar de schorsing op de agenda staat.

1.5 Aansprakelijkheid

1.5.1 Aansprakelijkheid van de leden voor de vereniging

De leden van een vereniging zijn niet persoonlijk aansprakelijk voor de schulden en schade van of binnen de vereniging. De vereniging is zelf als rechtspersoon aansprakelijk.

Leden en bestuurders zijn hoofdelijk aansprakelijk, indien zij opzettelijk iets nalaten of doen waardoor de vereniging schade lijdt. Denk aan schade door fraude, door het opzettelijk beschadigen van eigendommen van de vereniging of door onbevoegd overeenkomsten te sluiten die schadelijk zijn voor de vereniging of waar binnen de vereniging geen overeenstemming over is.

1.5.2 Aansprakelijkheid van de vereniging tegenover de leden en derden

De vereniging is aansprakelijk voor haar eigen gedragingen en voor die van haar 'onderdanen' zoals bestuurders, leden, werknemers (trainers) en vrijwilligers.

Hierbij kunt u vooral denken aan schade die wordt geleden als gevolg van 'ongelukjes': iemand valt van de tribune omdat de leuning loszit, het voedsel in de kantine is niet veilig, et cetera.

De vereniging is alleen aansprakelijk voor schade als deze haar kan worden toegerekend. Dat gebeurt wanneer er sprake is van schuld of opzet of wanneer de schade op grond van de wet of de maatschappelijke opvattingen voor iemands rekening dient te komen. Een voorbeeld van schade die op grond van de wet voor iemands rekening komt, is schade die een werknemer veroorzaakt bij het uitoefenen van zijn werkzaamheden. Is de vereniging tevens werkgever, dan is de vereniging in dit geval aansprakelijk, tenzij de werknemer de schade met opzet heeft toegebracht.

1.5.3 Maatregelen

Voor een (bestuurder van een) sportvereniging is het in de eerste plaats verstandig om zoveel mogelijk maatregelen te nemen om schade te voorkomen: zorg dat clubhuis, tribune en sportvelden veilig zijn, zorg voor voldoende toezicht bij evenementen, zorg voor gekwalificeerd personeel en vrijwilligers, zorg ervoor dat er EHBO'ers aanwezig zijn bij sportevenementen, geef voorlichting aan de leden over blessurepreventie, et cetera.

Daarnaast kan het verstandig zijn om een aansprakelijkheidsverzekering af te sluiten. Zo verzekert de NOC*NSF-Sportverzekering onder meer de aansprakelijkheid van de vereniging, de bestuursleden, de leden (sporters) en anderen, zoals werknemers en vrijwilligers. Schade die opzettelijk wordt veroorzaakt valt niet onder de dekking. Meer informatie over deze verzekering kunt u vinden op www.sport.nl. Bestuurdersaansprakelijkheid komt aan de orde in paragraaf 2.3.

2. Het bestuur

Sportverenigingen zijn vrijwilligersorganisaties bij uitstek. Dat wil echter niet zeggen dat de vereniging bijvoorbeeld op organisatorisch terrein geen professionele uitstraling mag hebben. Het bestuur neemt daarbij een belangrijke plaats in. Het heeft de dagelijkse leiding van de vereniging, het zal sturing moeten geven aan al die andere commissies, werkgroepen en vrijwilligers binnen de vereniging, en het zal ook de meer formele contacten met de buitenwereld onderhouden, of dat nu de bond of de gemeente is.

In dit hoofdstuk wordt een aantal bestuursleden apart vermeld. Niet omdat zij belangrijker zijn dan de andere vrijwilligers, maar omdat zij in het kader van dit boekje als kapstok dienen voor een aantal belangrijke onderwerpen.

2.1 Verantwoordelijkheden en bevoegdheden

Het bestuur van de sportvereniging is belast met het besturen van de vereniging. Daaronder verstaan we alles wat nodig is om de vereniging, gezien de doelstellingen en activiteiten (in het maatschappelijk verkeer) te laten functioneren. Hierbij moet natuurlijk rekening worden gehouden met hetgeen daarover vermeld staat in de statuten. Zo mag een vereniging geen andere doelen nastreven dan het statutaire doel van de vereniging. Een sportvereniging kan zich bijvoorbeeld niet bezighouden met het beleggen van de contributie van haar leden ten gunste van het bestuur.

Het bestuur heeft bij het besturen een eigen verantwoordelijkheid. Een bestuur mag en móet datgene doen dat in het belang van de vereniging is. Zo zal het bestuur een toekomstvisie ontwikkelen voor de vereniging. Hierbij zal het bestuur zich in beginsel richten naar het door de algemene vergadering gewenste beleid, maar het is hiertoe niet verplicht. Let wel: de algemene vergadering kan de bestuursleden ontslaan indien het bestuur op enig moment niet bereid is zich naar de opvatting van de algemene vergadering te richten. Ook de wet biedt de mogelijk-

heid om in de statuten de bestuursmacht te beperken. Zo kunnen bepaalde taken aan een ander orgaan worden opgedragen of kan het bestuur verplicht worden een voorgenomen besluit eerst aan een ander orgaan ter goedkeuring voor te leggen. Het beleid van het bestuur wordt geacht een gezamenlijk beleid van de bestuursleden te zijn, aangezien het besturen een collegiale of collectieve verantwoordelijkheid van het bestuur is. Tenzij de statuten anders bepalen, worden bestuursbesluiten genomen bij meerderheid van stemmen ongeacht het aantal aanwezige bestuursleden en heeft iedere bestuurder één stem. Het bestuur legt als geheel verantwoordelijkheid af tijdens de wettelijk verplichte jaarlijkse algemene vergadering.

Een bestuur van een vereniging kent in ieder geval een voorzitter, secretaris en penningmeester, tenzij de statuten anders bepalen. De wet geeft geen regeling voor de verdeling van taken onder de bestuursleden. De vereniging kan dus de bestuurstaken naar eigen inzicht verdelen, bij bestuursbesluit of bij statutaire regeling. In plaats van de verdeling over te laten aan de bestuurders, kunnen bestuursleden ook ‘in functie’ worden gekozen. Dan ligt de beslissing wie welke taken vervult binnen het bestuur bij de algemene vergadering en niet als onderlinge taakverdeling bij het bestuur. Indien de statuten dit bepalen, ligt de functie van de in functie benoemde bestuursleden vast. Het is van belang dat vastligt welk bestuurslid welke taak vervult, aangezien iedere bestuurder tegenover de vereniging verplicht is de aan hem opgedragen taken behoorlijk te vervullen.

2.2 Visieontwikkeling

Een vereniging dient zich op de toekomst te richten. Voor sportverenigingen betekent dit dat er een beleid moet worden gevoerd ten behoeve van het voortbestaan en de verdere ontwikkeling van de vereniging. De leden moeten de mogelijkheid hebben gebruik te maken van goed materiaal. Het beleid moet gericht zijn op het behoud en de vernieuwing van het materiaal en de mogelijkheden voor de sporters om zich verder te ontwikkelen. Een visie waarin bepaald wordt dat continuering van de huidige situatie centraal staat is ook een keuze die bewust gemaakt kan worden.

2.3 Bestuurdersaansprakelijkheid

Een bestuurslid van een vereniging, met uitzondering van de vereniging met beperkte rechtsbevoegdheid (zie paragraaf 1.1), is in beginsel niet persoonlijk aansprakelijk voor rechtshandelingen die hij namens de vereniging verricht. Bij een vereniging wordt het handelen van een bestuurslid aan de vereniging toegerekend en wordt het als een handelen van de vereniging beschouwd. In enkele gevallen kan de bestuurder wel worden geconfronteerd met een persoonlijke aansprakelijkheid.

Hierbij kunnen drie situaties worden onderscheiden:

- aansprakelijkheid van de bestuurder tegenover de vereniging;
- aansprakelijkheid van de bestuurder tegenover derden;
- aansprakelijkheid van de bestuurder op grond van de anti-misbruikwetgeving.

2.3.1 Aansprakelijkheid van de bestuurder tegenover de vereniging

De basis van het bestuurderschap is het vertrouwen dat in de bestuurder wordt gesteld. Iedere bestuurder is ten opzichte van de vereniging gehouden tot een behoorlijke vervulling van zijn taak, zoals dit in alle redelijkheid mag worden verwacht. De wet gaat uit van aansprakelijkheid van het bestuur, aangezien het gehele bestuur als een gezamenlijk college bestuurt. Er zijn echter situaties van hoofdelijke aansprakelijkheid van de bestuursleden tegenover de vereniging. Daarvan kan alleen sprake zijn als het onbehoorlijk besturen schade voor de vereniging met zich mee heeft gebracht, en de bestuurder een ernstig verwijt kan worden gemaakt. Wanneer de tekortkoming niet aan hem valt te wijten en hij niet nalatig is geweest in het treffen van maatregelen om de gevolgen ervan af te wenden, is de bestuurder niet aansprakelijk.

De wet geeft niet aan wie een bestuurslid aansprakelijk kan stellen. In ieder geval kan de algemene vergadering dat.

2.3.2 Aansprakelijkheid van de bestuurder tegenover derden

Naast de interne aansprakelijkheid kan de bestuurder aansprakelijk zijn tegenover derden. In sommige gevallen vloeit de aansprakelijkheid direct voort uit de wettelijke regeling, bijvoorbeeld bij de vereniging met beperkte rechtsbevoegdheid (zie paragraaf 1.1), of wanneer een vereniging met volledige rechtsbevoegdheid nog niet is ingeschreven in

het handelsregister van de Kamer van Koophandel. Op dat moment is iedere bestuurder hoofdelijk aansprakelijk.

Een belangrijker grond van aansprakelijkheid is echter wanneer er sprake is van een onrechtmatige daad van een bestuurder. Een voorbeeld hiervan is wanneer een bestuurder ten tijde van het aangaan of de bekrachtiging van een rechtshandeling wist of behoorde te weten dat de vereniging niet tot nakoming van haar verplichtingen in staat zou zijn en ook niet voldoende verhaal zou bieden voor de schade die de wederpartij daardoor zou lijden. Gebeurde dit op basis van een bestuursbesluit, dan kunnen ook andere bestuurders worden aangesproken. Dit geldt niet voor de bestuurders die tegen het besluit hadden gestemd. Een typische onrechtmatige daad is misleiding van derden door de suggestie te wekken bevoegd te zijn de vereniging te vertegenwoordigen wanneer dat feitelijk niet zo is. Een derde denkt dan een overeenkomst te hebben gesloten met de vereniging, en zou schade kunnen lijden doordat dit niet het geval is.

2.3.3 Aansprakelijkheid van de bestuurder op grond van de antimisbruikwetgeving

Het doel van de antimisbruikwetgeving is het tegengaan van het misbruik van rechtspersonen (in dit geval de vereniging). Dit speelt bij verenigingen die onder de Wet op de vennootschapsbelasting vallen (zie hoofdstuk 7).

Kort gezegd kunnen op grond van de Wet bestuurdersaansprakelijkheid bestuurders hoofdelijk aansprakelijk worden gesteld voor het niet afdragen door de vereniging van omzetbelasting, loonbelasting, premies werknemers- en volksverzekeringen en de bijdragen voor verplichte deelname aan bedrijfspensioenfondsen. De wet gaat uit van een meldingsplicht. Wie voorziet dat de vereniging een van de hiervoor genoemde verplichtingen niet kan nakomen dient dit (schriftelijk) te melden bij de betreffende instantie. Er is alleen dan nog sprake van aansprakelijkheid als de bestuurder(s) daaraan schuld heeft. De Wet bestuurdersaansprakelijkheid in faillissement legt de aansprakelijkheid voor het totale boedeltekort op bestuurders persoonlijk in geval van faillissement van de vereniging indien zij hun bestuurstaak kennelijk onbehoorlijk hebben vervuld.

De bestuurder dient zijn taak behoorlijk te vervullen, anders is het mogelijk dat hij aansprakelijk wordt gesteld. Er bestaat een mogelijkheid voor de bestuurder om zich te verzekeren.

2.4 Secretaris

De secretaris is verantwoordelijk voor een aantal administratieve zaken. Op basis van die invalshoek is onder deze functionaris een aantal onderwerpen geplaatst, waarvoor hij veelal direct verantwoording draagt of optreedt als signaleerder; hij moet bijvoorbeeld op tijd waarschuwen dat er nog administratieve zaken dienen te worden geregeld zoals het aanvragen van vergunningen.

2.4.1 Ledenadministratie

Elke vereniging kent leden, dus ook een overzicht daarvan: de ledenadministratie. Haast traditioneel is dat een taak van de secretaris of minimaal diens verantwoordelijkheid als deze administratie door een derde wordt uitgevoerd. Niet alles mag worden geregistreerd (zie paragraaf 2.4.2). Dat mag wel met gegevens die direct verband houden met de doelstelling van de vereniging, het sporten. Ook gegevens die u nodig heeft voor registratie elders, zoals bij de landelijke sportbond, mogen worden geregistreerd.

2.4.2 Privacy

De ledenadministratie van sportverenigingen valt onder de Wet bescherming persoonsgegevens (WBP) als er sprake is van een geautomatiseerde of systematisch ingedeelde administratie. Dit zal vrijwel altijd het geval zijn.

Op grond van de WBP is het verplicht om het doel van de ledenadministratie vast te leggen. Bij een (sport)vereniging is het doel van de administratie meestal gericht op het interne functioneren van de vereniging en het verkeer tussen haar leden. Gegevens uit de administratie mogen niet worden verstrekt aan derden tenzij de leden hier uitdrukkelijk schriftelijk toestemming voor hebben gegeven.

Indien de administratie van een vereniging zich alleen richt op de voor de verenigingsactiviteiten noodzakelijke onderwerpen, en er dus geen gegevens worden geregistreerd die geen directe binding hebben met het sporten of op een andere wijze actief zijn voor de vereniging, zoals beroepen, opleidingen et cetera, is de vereniging vrijgesteld van melding bij het College Bescherming Persoonsgegevens.

2.4.3 Verslaglegging vergaderingen en dergelijke

Het kan van belang zijn om achteraf nog eens na te gaan hoe de besluitvorming over een bepaald onderwerp is verlopen. Dat kan voor ‘intern gebruik’ zijn, maar ook bij meningsverschillen of conflicten waar een meer formeel onderzoek naar wordt ingesteld zoals door de algemene vergadering, de tuchtcommissie van de vereniging of bond, of wanneer zelfs de rechter erbij betrokken wordt. Daarom is het verstandig ten minste de verslagen van de bestuurs- en de algemene vergaderingen zodanig op te bergen dat deze zijn terug te vinden.

In verband met die controle achteraf is het ook goed eventueel afwijkende meningen bij (belangrijke) besluitvorming op te nemen in de verslagen.

2.4.4 Kamer van Koophandel

Verenigingen met volledige rechtsbevoegdheid zijn verplicht zich in te schrijven in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel. Die verplichting geldt niet voor de verenigingen met beperkte rechtsbevoegdheid. Het handelsregister is een openbaar register dat door de Kamers van Koophandel wordt bijgehouden. Iedereen kan dit register raadplegen, maar dit is niet kosteloos.

De vereniging schrijft zich in bij de Kamer van Koophandel in het gebied waar de vereniging haar statutaire zetel heeft. De Kamer van Koophandel verstrekt op verzoek kosteloos een bevestiging van de opgave, met vermelding van de dag waarop deze is gedaan.

De Kamer kan weigeren een opgave in behandeling te nemen wanneer men er niet van overtuigd is dat deze afkomstig is van iemand die daartoe bevoegd is, wanneer niet gehandeld is naar wettelijke voorschriften of wanneer de gegevens niet compleet zijn. Dit kan echter pas nadat de Kamer de mogelijkheid heeft geboden om binnen de gestelde termijn de opgave aan te vullen.

Indien de inschrijving onjuist, onvolledig of in strijd met de openbare orde of goede zeden is, kan deze worden gecorrigeerd. Dat gebeurt op verzoek van de Kamer van Koophandel of van een derde belanghebbende. De kantonrechter van het betreffende gebied behandelt dit verzoek.

2.4.5 Vergunningen

Een algemene plaatselijke verordening (APV) is een verzameling van allerlei verschillende regels die binnen een gemeente gelden, zowel verboden als geboden. De APV wordt vastgesteld door de gemeenteraad. Iedere gemeente kan daardoor haar eigen regels bepalen rond activiteiten waar vergunningen voor nodig zijn. Deze regels kunnen voor een sportvereniging te maken hebben met het houden van evenementen en toernooien, openingstijden van bijvoorbeeld de kantine, et cetera.

Het is dus raadzaam contact op te nemen met de gemeente om te weten te komen welke vergunningen nodig zijn voor de sportvereniging, bijvoorbeeld in combinatie met een evenement. Aangezien de procedure enige tijd in beslag kan nemen, moet u altijd zorgen dat de aanvraag ruim op tijd wordt ingediend.

Als vergunningen worden verleend, kunnen de geplande activiteiten doorgang vinden. Het kan voorkomen dat vergunningen niet worden verleend. Bent u het daar niet mee eens, dan bestaat de mogelijkheid om bezwaar en beroep aan te tekenen. De wijze waarop staat vermeld in de afwijzende beschikking.

2.4.6 Reprorecht

Sinds 1 februari 2003 zijn bedrijven en instellingen verplicht jaarlijks een vergoeding te betalen voor het fotokopiëren uit bijvoorbeeld boeken, kranten, tijdschriften en soortgelijke uitgaven. Deze verplichting geldt ook voor sportverenigingen. Zonder betaling van de vergoeding is fotokopiëren uit deze werken niet toegestaan en pleegt men inbreuk op het auteursrecht van de makers hiervan. De Stichting Reprorecht is aangewezen om deze vergoedingen te innen.

De Stichting Reprorecht maakt per bedrijf of instelling een inschatting van de verschuldigde vergoeding. Elk jaar ontvangen alle bedrijven en instellingen een factuur met daarop een specificatie van de verschuldigde vergoeding, waarbij de mogelijkheid wordt geboden de gegevens te corrigeren.

Meer informatie kunt u vinden op www.reprorecht.nl.

2.5 Penningmeester

Het bestuur is gezamenlijk verantwoordelijk voor de financiële verantwoording aan de algemene vergadering. De penningmeester is daarbij in de dagelijkse praktijk de uitvoerder, maar ook de deskundige op dit terrein. Om het bestuur regelmatig te informeren over de financiële ontwikkelingen is het zinvol regelmatig een actuele stand van zaken, een tussenbalans, op te maken en te presenteren. Een dergelijk overzicht kan ook worden opgesteld over de aan- en afmeldingen van leden. De penningmeester zal de wettelijk vereiste stukken voor de ledenvergadering opstellen en ter goedkeuring voorleggen aan het bestuur. Na instemming door het bestuur kunnen deze stukken ter vaststelling naar de algemene vergadering.

2.5.1 Financiële administratie

Alle financiële stukken dienen volgens de wet ten minste zeven jaar te worden bewaard. Als de administratie met behulp van een computer wordt opgesteld en daar ook bewaard wordt, moet de vereniging er ook zorg voor dragen dat deze digitale stukken in die bewaarperiode inzichtelijk blijven. De vereniging blijft verantwoordelijk, ook bij crashes van computer en software.

2.5.2 (Salaris)administratie

In verschillende relaties kan de vereniging – soms zonder zich hiervan bewust te zijn – de rol van werkgever vervullen. Of dit bij uw vereniging het geval is, kunt u lezen in hoofdstuk 4 (het personeel). Daar leest u ook welke zaken er in een arbeidsovereenkomst moeten worden vastgelegd, wat er onder loon valt, et cetera.

2.5.3 Administratieve verplichtingen

Zodra iemand bij de vereniging een arbeidsovereenkomst heeft, is de vereniging ‘inhoudingsplichtig’. De vereniging moet dan onder andere het volgende doen:

- zich als werkgever melden bij de belastingdienst en de Uitkeringsorganisatie Wet Volksverzekeringen (UWV);
- de identiteit van de werknemer vaststellen aan de hand van een Nederlands paspoort, gemeentelijke identiteitskaart of verblijfs-

document. De identiteit mag niet worden vastgesteld aan de hand van een rijbewijs. Een kopie van het identiteitsbewijs moet bij de loonadministratie worden bewaard;

- de werknemer een loonbelastingverklaring laten invullen;
- een administratie bijhouden van de betalingen en verstrekkingen (waaronder kostenvergoedingen) aan de werknemer;
- beloningen in geld en beloningen in natura vermelden in een loonstaat;
- loonbelasting/premie volksverzekeringen (loonheffing) en premies werknemersverzekeringen inhouden op het loon van de werknemer en de ingehouden bedragen afdragen aan de belastingdienst en UWV. De volksverzekeringen zijn: de Algemene Ouderdomswet, Algemene Nabestaandenwet, Algemene Kinderbijslagwet, Algemene wet bijzondere ziektekosten; en de werknemersverzekeringen zijn: de Ziektewet, Werkloosheidswet, Wet algemene ouderdomsvoorziening en de Ziekenfondswet;
- jaargavenkaarten invullen en opsturen naar de UWV;
- loonbelastingkaarten invullen en opsturen naar de belastingdienst;
- een jaaropgaaf aan de werknemer verstrekken.

Het is overigens ook mogelijk om bijvoorbeeld een trainer via een van de sportservicebureaus in te huren. Dit scheelt de vereniging veel administratieve handelingen waarvoor niet altijd de juiste kennis aanwezig is (zie hoofdstuk 4).

2.5.4 Contributie en BTW

Leden van een sportvereniging betalen een contributie. Over de contributie zijn de leden geen BTW verschuldigd. Dit is anders als er een stichting is die gelegenheid geeft om sport te beoefenen. De regelgeving omtrent stichtingen is gewijzigd per 1 januari 2002. In het geval van een stichting geldt geen vrijstelling van omzetbelasting. De leden zijn dan 6% BTW verschuldigd over hun bijdrage.

2.5.5 Verzekeringen

De NOC*NSF Sportverzekering is een model-verzekeringspakket waarin alle voor sportverenigingen mogelijk interessante verzekeringen zijn opgenomen. Met dit pakket kan een sportvereniging in overleg met een verzekeringsmaatschappij een goed pakket samenstellen. Een dergelijk pakket is vrijwel altijd aanvullend op de verzekeringen die de betreffende personen zelf al hebben afgesloten. Overigens hebben veel sportbonden een collectief verzekeringspakket voor de bij hen aangesloten verenigingen en sporters afgesloten. Ook omdat de kaderleden zoals coaches en trainers geïnformeerd dienen te worden is het verstandig na te gaan of de eigen bond beschikt over een collectieve verzekering en zo ja, welk pakket dat is en hoe bijvoorbeeld de melding dient te geschieden.

Naast de elders in deze uitgave al gemelde aansprakelijkheids- en andere verzekeringsmogelijkheden valt ook te denken aan:

Rechtsbijstandsverzekering

Met een rechtsbijstandsverzekering heeft de vereniging recht op rechtshulp in 'natura'. Dat wil zeggen dat juridische adviezen en/of behandelingen door deskundigen worden verzorgd die bij uw verzekeringsmaatschappij werkzaam zijn. Daarnaast komen onder bepaalde voorwaarden ook proces- en gerechtskosten, zoals de kosten voor deskundigen en/of getuigen, voor vergoeding in aanmerking.

Evenementenverzekering

De organisatie van evenementen kan soms veel geld kosten. Deze verzekering geeft dekking tegen de meest uiteenlopende oorzaken waardoor een evenement zou kunnen worden uitgesteld of zelfs afgelast. Bijvoorbeeld als het terrein volledig onbegaanbaar is. Maar ook als het evenement wordt uitgesteld door dagen van nationale rouw. Of als het terrein niet bereikbaar is omdat de enige toegangsweg door werkzaamheden is afgesloten. Omdat ieder evenement anders is, is een dergelijke verzekering altijd maatwerk. Het is dan ook verstandig dit tijdig te bespreken met een verzekeringsadviseur.

3. De vrijwilliger

De vrijwilliger, de bekende kurk waar de vereniging op draait, is ook een invalshoek als het om wet- en regelgeving gaat. Er is weliswaar geen gezagsverhouding, maar bijvoorbeeld rondom vergoedingen, werkzaamheden, et cetera zijn verschillende wetten en regels waarmee rekening dient te worden gehouden.

3.1 Omgaan met vrijwilligers

Sportverenigingen zijn veelal vrijwilligersorganisaties. Ook aan dergelijke organisaties worden eisen gesteld. Enerzijds wettelijke eisen (zie hoofdstuk 1), anderzijds bijvoorbeeld eisen gericht op de vrijwilligers. Tevens moeten zij het naar hun zin hebben, zij dragen immers de hele vereniging. Het bestuur dient daar aandacht aan te besteden. Dat kan door het ontwikkelen van een visie: hoe gaan we als vereniging met de vrijwilligers om? Een van de aandachtsgebieden daarbij is het geven van duidelijkheid: wie is waarvoor verantwoordelijk? Dat kan in de vorm van taak- en functieomschrijvingen, maar ook door scholing en begeleiding van (potentiële) vrijwilligers.

Er is door NOC*NSF een serie brochures over 'Vrijwilligersbeleid in de sportvereniging' uitgegeven die u kan helpen. Voor informatie kunt u contact opnemen met NOC*NSF, de koepelvereniging, uw bond of de provinciale sportraad. Zij helpen u ook met het ontwikkelen van een vrijwilligersvisie.

3.2 Vrijwilligersvergoeding

Onder het begrip vrijwilliger wordt verstaan degene die niet bij wijze van beroep arbeid verricht ten behoeve van doorgaans één privaat- of publiekrechtelijk lichaam dat niet is onderworpen aan de heffing van vennootschapsbelasting, of voor één sportvereniging of sportstichting die niet aan de vennootschapsbelasting is onderworpen.

Er zijn twee mogelijkheden om vergoedingen te betalen aan de vrijwilliger:

1. vergoeding van de reële en werkelijk gemaakte kosten, of
2. een vrijwilligersvergoeding die is gebaseerd op een wettelijke regeling.

Ad 1. Een reële kostenvergoeding wil zeggen dat alle door de vrijwilliger gemaakte kosten onbeperkt kunnen worden vergoed. Dit kan dus veel meer zijn dan de 20, respectievelijk 700 euro. De kosten moeten wel worden aangetoond met bonnetjes en registratie van kilometers.

Ad 2. Voor de vrijwilligersvergoeding geldt een grens van maximaal € 20 per week, tot een maximum van € 700 per jaar (bedragen geldend voor 2003). Er mag dus niet meer dan € 20 per week worden betaald. De vrijwilligersregeling komt bij een overschrijding van de weekgrens te vervallen, ook al wordt de jaargrens niet overschreden.

Voor die vrijwilligersvergoeding gelden enkele voorwaarden:

- De vrijwilliger mag het werk niet verrichten uit hoofde van zijn beroep.
- De vrijwilliger mag het werk doorgaans slechts doen voor één vereniging.
- De vereniging mag niet aan de vennootschapsbelasting zijn onderworpen.

Wordt een hogere vergoeding toegekend dan € 20 per week en € 700 per jaar, dan dient de arbeidsverhouding getoetst te worden aan de voorwaarden van een privaatrechtelijke en/of fictieve arbeidsverhouding. Dit geldt in beginsel alleen voor de premieheffing. Voor de loonheffing wordt de arbeidsverhouding onder voorwaarden niet als een dienstbetrekking aangemerkt. Deze voorwaarden zijn:

- Er is geen sprake van een fictieve dienstbetrekking.
- De werknemers hebben er niet voor gekozen om vrijwillig onder de loonbelasting te vallen (de zogenaamde 'opting-in' mogelijkheid waarbij de arbeidsverhouding aangemerkt wordt als een dienstbetrekking voor de loonheffing).
- De sportvereniging dient de vergoedingen die worden betaald aan de belastingdienst door te geven door middel van een IB47-formulier ('opgave van uitbetaalde bedragen aan derde'). Dit formulier is verkrijgbaar bij de belastingdienst.

Als de vrijwilliger alleen een vergoeding ontvangt voor reële en daadwerkelijk gemaakte kosten, kan deze vergoeding onbelast en premievrij verstrekt worden. Krijgt de vrijwilliger daarnaast ook nog een andere vergoeding, dan tellen deze vergoedingen samen voor het vaststellen van de mogelijke overschrijding van € 20 per week (€ 700 per jaar). Ze mogen dus niet gecombineerd worden.

3.3 Aansprakelijkheid

De vereniging die vrijwilligers inschakelt, is tegenover derden aansprakelijk voor hun gedragingen. De vereniging moet de schade zelf dragen, tenzij er sprake is van opzet of bewuste roekeloosheid bij de vrijwilliger. In dat geval kan de vereniging de schade op de vrijwilliger verhalen. Meer over aansprakelijkheid en de mogelijkheden om u hiervoor te verzekeren leest u in paragraaf 1.5.

3.4 Arbeidsomstandigheden

Een vereniging is verplicht toe te zien op de veiligheid binnen haar 'organisatie'. Zij dient 'de lokalen, werktuigen en gereedschappen' waarin of waarmee de arbeid wordt verricht, zodanig in te richten en te onderhouden en zodanige maatregelen te nemen en aanwijzingen te geven als redelijkerwijs nodig zijn om te voorkomen dat de werknemer, maar ook de vrijwilliger in zijn werk schade lijdt. Welke veiligheidsmaatregelen een werkgever moet nemen, hangt af van het soort werk, de tak van sport en de soort vereniging.

Dus niet alleen bedrijven maar ook sportverenigingen dienen rekening te houden met de Arbeidsomstandighedenwet (ARBO-wet). De ARBO-wet gaat ook in op de beschikbaarheid van een calamiteitenplan, de aanwezigheid van EHBO'ers, het gebruik van deugdelijke en veilige materialen, et cetera.

Sportverenigingen zijn verplicht een risico-inventarisatie en -evaluatie op te stellen, alsmede een daarop gebaseerd plan van aanpak. Beide stukken dienen ter toetsing te worden voorgelegd aan een Arbo-dienst. Sportverenigingen met minder dan 40 betaalde uren per week hebben een tijdelijke vrijstelling voor deze toetsing.

Meer informatie over Arbo-verplichtingen vindt u in de daarvoor samengestelde brochure en Arbo-check. Deze boekjes kunt u aanvragen bij uw sportbond.

4. Het personeel, het (sporttechnisch) kader

De vereniging is in veel gevallen werkgever, bijvoorbeeld waar het gaat om trainers, maar ook onderhoudsmensen en andere medewerkers kunnen in dienst zijn van een sportvereniging. Aan het werkgeverschap zijn diverse wettelijke bepalingen verbonden, die in dit hoofdstuk de revue passeren.

4.1 Wanneer is er sprake van een dienstbetrekking?

Er is sprake van een arbeidsovereenkomst wanneer de ene partij (werknemer) zich verplicht om in dienst van een andere partij (werkgever) tegen loon gedurende zekere tijd werkzaamheden te verrichten.

Er moet sprake zijn van:

- a. arbeid die persoonlijk moet worden verricht;
- b. loon (in geld of in natura);
- c. een gezagsverhouding, dat wil zeggen:
 - de vereniging, dus in feite het bestuur heeft, als werkgever, het recht om opdrachten en aanwijzingen te geven over werk dat moet worden gedaan;
 - de werknemer moet zich aan deze opdrachten houden.

4.1.1. *Arbeidsovereenkomst*

Wanneer er sprake is van een arbeidsovereenkomst, geniet de werknemer arbeidsrechtelijke bescherming. Hij moet bijvoorbeeld worden doorbetaald tijdens ziekte en vakantie en kan niet zomaar worden ontslagen; hiervoor is toestemming nodig van de kantonrechter of het Centrum voor Werk en Inkomen (CWI). Ook is de Wet minimumloon van toepassing. Zie ook paragraaf 2.5.2 en 4.2.2.

Een arbeidsovereenkomst kan zowel mondeling als schriftelijk worden aangegaan. Om discussie over de inhoud van de arbeidsovereenkomst en arbeidsvoorwaarden te voorkomen, is het verstandig om gemaakte afspraken schriftelijk vast te leggen.

De werkgever is in ieder geval verplicht om, wanneer de werknemer daar om verzoekt, de volgende gegevens schriftelijk aan de werknemer te verstrekken:

- naam en woonplaats van partijen;
- de plaats of plaatsen waar de arbeid wordt verricht;
- de functie van de werknemer of de aard van zijn arbeid;
- het tijdstip van indiensttreding (aanvangsdatum arbeidsovereenkomst);
- de duur van de overeenkomst (overeenkomst voor onbepaalde of bepaalde tijd);
- het aantal vakantiedagen;
- de duur van de opzegtermijn (of een verwijzing naar wettelijke opzegtermijnen);
- het loon en de termijn van uitbetaling (bijvoorbeeld wekelijks, maandelijks);
- de gebruikelijke arbeidsduur per dag of per week;
- of de werknemer deelneemt aan een pensioenregeling;
- of er een CAO van toepassing is;
- of de arbeidsovereenkomst een uitzendovereenkomst is;
- wanneer de werknemer langer dan een maand buiten Nederland werkzaam zal zijn: de duur hiervan, de huisvesting, de toepasselijke sociale wetgeving, de geldsoort waarin het loon wordt betaald, de vergoedingen waar de werknemer recht op heeft en de wijze waarop de terugkeer naar Nederland is geregeld.

4.1.2 Dienstbetrekking versus overeenkomst van opdracht

Een arbeidsovereenkomst moet worden onderscheiden van een overeenkomst van opdracht. Een overeenkomst van opdracht is een overeenkomst waarbij de opdrachtnemer zich tegenover de opdrachtgever verplicht om buiten dienstbetrekking werkzaamheden te verrichten. Het kenmerkende verschil tussen beide is het ontbreken van de gezagsverhouding bij de overeenkomst van opdracht. De gezagsverhouding is de bevoegdheid om opdrachten en aanwijzingen te geven aan de werknemer en de verplichting van de werknemer om deze op te volgen.

4.1.3 *Het vermoeden van een arbeidsovereenkomst*

Wanneer een persoon ten behoeve van een ander gedurende drie opeenvolgende maanden wekelijks, dan wel ten minste 20 uur per maand arbeid heeft verricht, wordt vermoed dat er sprake is van een arbeidsovereenkomst. Partijen moeten het tegendeel bewijzen. De 'naam' van de schriftelijke overeenkomst is daarbij niet doorslaggevend.

Voorbeeld: een trainer in het betaalde voetbal heeft vrijwel altijd een arbeidsovereenkomst omdat hij meestal uitsluitend voor één club werkt, een maandelijks inkomen ontvangt en wordt doorbetaald tijdens ziekte en vakantie.

Voorbeeld: de trainer van een amateurclub die bij meerdere clubs tegelijk enkele uren per week training geeft en alleen wordt betaald voor daadwerkelijk gewerkte uren, zal meestal geen arbeidsovereenkomst hebben.

Voorbeeld: een sporter die tegen vergoeding van zijn onkosten en woonlasten gedurende twee jaar bij een club speelt, niet vrij is om die club tussentijds te verlaten, verplicht is om extra trainingen bij te wonen en maandelijks wordt betaald, ook bij ziekte, heeft een arbeidsovereenkomst, ook al heet de overeenkomst een 'overeenkomst van opdracht'.

4.1.4 *Dienstbetrekking versus losse hulpen*

Bij losse hulpen kunt u denken aan de schoonmaker, bewaker, kaartjesverkoper, steward, et cetera. Zij worden meestal gebruikt voor incidentele werkzaamheden, die zij verrichten zonder daar hun beroep van te maken. Ze krijgen dan ook geen of een geringe vergoeding.

Op het moment dat aan de losse hulpen slechts de werkelijk gemaakte kosten worden vergoed, na overlegging van een gespecificeerde declaratie, is er sprake van louter een onkostenvergoeding en is de vereniging niet inhoudingsplichtig. Zodra de vergoeding echter meer bedraagt dan de werkelijk en reëel gemaakte kosten, is er sprake van loon. Met alle gevolgen van dien, zoals zelfs het bestaan van een arbeidsovereenkomst. Dit kan zelfs zonder dat de betrokken partijen dit weten. In dat geval is het gestelde in paragraaf 2.5.2 van toepassing.

4.2 Wettelijke aspecten

Hieronder stippen we enige belangrijke wettelijke aspecten aan rond dienstverbanden.

4.2.1 *Wet flexibiliteit en zekerheid*

Wanneer een werknemer een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd heeft die meerdere keren voor bepaalde tijd verlengd wordt, moet de werkgever zich ervan bewust zijn dat na verloop van tijd automatisch een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd kan ontstaan. Dit is het geval wanneer er meer dan drie arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd achter elkaar worden aangegaan, of wanneer de arbeidsovereenkomsten opgeteld langer dan 36 maanden duren. Overeenkomsten worden geacht op elkaar aan te sluiten als er een 'pauze' is van minder dan drie maanden. Zit er meer dan drie maanden tussen twee overeenkomsten, dan zal de telling opnieuw starten.

4.2.2 *Wet minimumloon*

Voor werknemers van 23 jaar tot 65 jaar geldt het wettelijk minimumloon. Voor werknemers jonger dan 23 jaar geldt het minimumjeugdloon. De hoogte van het minimumloon wordt periodiek aangepast. Per 1 juli 2003 bedroeg het bruto minimumloon (vanaf 23 jaar) € 1264,80 per maand.

4.2.3 *Ziekte*

Bij ziekte moet minimaal 70% van het loon worden doorbetaald gedurende het eerste ziektejaar. Het kabinet heeft aangekondigd deze doorbetalingsverplichting uit te willen breiden tot het tweede ziektejaar. De begeleiding van zieke werknemers is van groot belang. De Wet verbetering poortwachter legt de werkgever – én de werknemer – de verplichting op om gedurende het eerste ziektejaar te voldoen aan de reïntegratieverplichting. Dit houdt in dat beiden zich aantoonbaar moeten inspannen om de werknemer weer aan het werk te krijgen, in zijn oude functie óf een andere functie.

4.2.4 Vakantie

Het aantal vakantiedagen bedraagt minimaal viermaal de overeengekomen arbeidsduur per week; meer mag altijd. Wanneer bij het einde van het dienstverband blijkt dat niet alle vakantiedagen zijn genoten, moeten deze dagen worden uitbetaald. Werkgever en werknemer mogen hier niet vooraf afspraken over maken. Pas wanneer er daadwerkelijk sprake is van een overschot aan opgebouwde dagen, kunnen werkgever en werknemer afspreken dat deze dagen worden uitbetaald.

De werknemer bespreekt zijn wensen rond het opnemen van vakantiedagen met de werkgever. Deze stelt vast of dit mogelijk is. Alleen bij 'zwaarwegende bedrijfsbelangen' zal hij zich tegen de wensen van de werknemer verzetten.

4.2.5 Schade

De werkgever is aansprakelijk voor schade die de werknemer veroorzaakt tijdens het uitoefenen van zijn werkzaamheden. Alleen wanneer er sprake is van opzet of bewuste roekeloosheid bij de werknemer kan de werkgever de schade op de werknemer verhalen.

Ook is de werkgever tegenover de werknemer aansprakelijk voor schade die de werknemer zelf lijdt tijdens de uitoefening van zijn werkzaamheden (zie ook paragraaf 3.3).

4.2.6 Sportservicebureaus en sportleraren

Sportservicebureaus (de provinciale sportraden) kunnen in het kader van 'Net-Werk-in-de-Sport' optreden als formeel werkgever van de personen (trainers of coaches) die feitelijk bij de sportvereniging werkzaam zijn. Hiertoe sluit het bureau een arbeidsovereenkomst met de betreffende persoon en vervolgens werkt deze op detachingsbasis bij de sportvereniging. Normaliter zou hierover BTW verschuldigd zijn, maar sportservicebureaus zijn hiervoor vrijgesteld van BTW.

Net-Werk-in-de-Sport is een samenwerkingsverband van provinciale sportraden waarbinnen het werkgeverschap van het kader van sportverenigingen kan worden overgenomen.

Sportservicebureaus kunnen ook alleen de salarisadministratieve handelingen verrichten.

4.2.7 Zelfstandigen

Sportleraren die niet in een werknemersrelatie maar als zelfstandige hun lessen geven, zijn wel BTW-plichtig. Deze leraren brengen dan zelf BTW in rekening. De sportvereniging is niet verantwoordelijk voor de vraag of de leraar ten onrechte geen BTW in rekening brengt.

Dergelijke personen kunnen een dergelijke positie aantonen met behulp van een zelfstandigenverklaring die door betrokkene kan worden aangevraagd bij de belastingdienst.

4.3 Fiscale aspecten

Uiteraard kan in het toch korte bestek van deze brochure geen uitputtend overzicht van de gehele fiscaliteit worden verstrekt. Er wordt ingegaan op een aantal begrippen en omstandigheden waarmee sportverenigingen en hun bestuurders redelijk snel geconfronteerd kunnen worden.

4.3.1 Loon

Loon is in beginsel alles wat een werknemer ontvangt op grond van zijn dienstbetrekking. Het gaat daarbij niet alleen om loon in geld, maar ook om loon in natura.

Loon in geld

De sporter die als werknemer in dienst is van een vereniging of sportbond zal een salaris ontvangen. Dit kan worden aangevuld met wedstrijdpremies, bonussen, hand- of tekengeld, et cetera. De vereniging moet over het loon dat zij uitbetaalt, loonbelasting/premie volksverzekeringen en premies werknemersverzekeringen inhouden en afdragen aan de belastingdienst en UWV.

Loon in natura

Naast loon in geld is ook loon in natura mogelijk, waarbij gedacht kan worden aan kleding, maaltijden, vrije reizen, vakantie reizen, een auto van de zaak, telefoonkostenvergoedingen, et cetera. Ook als de ver-

eniging loon in natura verstrekt, moet zij daarover in beginsel loonbelasting/premie volksverzekeringen en premies werknemersverzekeringen afdragen (zie verder paragraaf 4.3.3.).

4.3.2 Bijverdiensten

Naast het loon dat de werknemer van zijn vereniging ontvangt, kan het zijn dat hij ook van een derde betalingen ontvangt. Dat kan in verschillende vormen voorkomen.

Twee dienstbetrekkingen

Dit betreft bijvoorbeeld de trainer die naast zijn sportieve carrière ook nog een dienstbetrekking heeft. Voor beide dienstbetrekkingen zullen steeds beide partijen (werkgever en werknemer) de regels in acht moeten nemen. Beide werkgevers zijn over het bij hen verdiende brutoloon inhoudingsplichtig voor de loonbelasting en sociale premies.

4.3.3 Kostenvergoedingen

De vereniging kan bepaalde kosten die de werknemer maakt voor het uitoefenen van zijn dienstbetrekking, onbelast vergoeden. In de loonbelasting-/sociale wetgeving is een aantal kosten aangewezen die voor geheel of gedeeltelijk onbelaste en premievrije vergoeding of verstrekking in aanmerking komen. Voorbeelden zijn:

- studiekosten;
- reiskosten woon-werkverkeer (let op: dit zal zeer waarschijnlijk wijzigen met ingang van 1 januari 2004);
- maaltijden;
- kosten voor persoonlijke verzorging;
- telefoonkosten;
- verblijfskosten;
- overige reiskosten.

Het is belangrijk hierbij op te merken dat voor voornoemde kosten speciale regels gelden. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met uw belastingadviseur, dan wel met de belastingdienst of UWV.

Het is ook mogelijk om een vaste kostenvergoeding te verstrekken. Een vaste kostenvergoeding is belasting- en premievrij indien deze naar aard en omvang onderbouwd is. Dit betekent dat vast moet liggen voor welke kosten en tot welk bedrag de vaste kostenvergoeding wordt verstrekt.

4.3.4 Aftrekbare kosten

De mogelijkheden om kosten af te trekken zijn met ingang van januari 2001 aanzienlijk beperkt. In de inkomstenbelasting is er nog de werknemersaftrek (reisdagenaftrek). De reisaftrek geldt overigens alleen indien men beschikt over een openbaarvervoer verklaring.

Voor meer informatie kan contact worden opgenomen met een belastingadviseur of met de belastingdienst.

4.3.5 Arbeidsomstandighedenwet

De Arbeidsomstandighedenwet is ook van toepassing op medewerkers waarmee een arbeidsovereenkomst is afgesloten. Sportverenigingen zijn verplicht een risico-inventarisatie en -evaluatie op te stellen, alsmede een daarop gebaseerd plan van aanpak. Zie hiervoor ook paragraaf 3.4.

5. Sportwedstrijden en evenementen

Sportverenigingen zijn opgericht om sportieve activiteiten te organiseren. Het bestuur dient rekening te houden met wettelijke zaken die daarbij aan de orde kunnen komen. Dat kan variëren van fiscale aspecten tot verantwoordelijkheden, ook naar derden. Onderstaand vindt u een overzicht van een aantal van die zaken.

5.1 Wedstrijden, demonstraties en BTW

De sportvrijstelling (zie paragraaf 2.5.4) kent een expliciete uitzondering voor het verlenen van toegang tot wedstrijden en demonstraties en dergelijke. Daarover moet dus wel BTW betaald worden. Hiervoor geldt het tarief van 6%.

Tot 1 januari 2002 waren ook stichtingen die gelegenheid gaven om sport te beoefenen, vrijgesteld van BTW. Vanaf deze datum zijn nieuwe stichtingen niet meer vrijgesteld. Overigens mogen stichtingen die voor 1 januari 2002 een vrijstelling hadden, deze handhaven. Nieuwe stichtingen en bestaande stichtingen die ervoor kiezen om BTW te gaan betalen, zijn over hun sportactiviteiten 6% BTW verschuldigd.

5.2 Entreegelden en BTW

De entreegelden voor wedstrijden worden bewust met BTW belast aangezien het ministerie van Financiën het bijwonen van een wedstrijd niet meer als sport ziet, maar als entertainment. Op de toegang tot sportevenementen en sportmanifestaties is het verlaagde BTW-tarief van 6% van toepassing. Dit geldt overigens alleen indien de entreegelden plus eventuele sponsorinkomsten het drempelbedrag van de vrijstelling (maximaal € 31.765) overschrijden. Daaronder hoeft geen BTW te worden afgedragen, daarboven moet over het gehele bedrag BTW worden afgedragen.

5.3 Seizoenkaarten en BTW

Seizoenkaarten zijn, net als entreegelden, belast tegen het 6%-tarief wanneer de vrijstellingsgrens van € 31.765 wordt overschreden.

5.4 Organiseren van sportevenementen en BTW

Ook bij het organiseren van sportevenementen kan de BTW een rol gaan spelen. Dit is dan met name het geval indien er sportevenementen worden opgezet, al dan niet voor leden, teneinde winst te behalen. Dit kan zijn het organiseren van schaatstochten, fietstochten, wandeltochten et cetera. Mogelijk kan er weer aansluiting worden gezocht bij de drempelvrijstelling. Een voorwaarde is dan dus dat de opbrengsten (samen met overige fondswervende activiteiten) niet meer bedragen dan € 31.765 per jaar. Per sportvereniging en voor ieder door haar georganiseerd sportevenement zal bekeken moeten worden of het evenement bij de drempelvrijstelling kan aansluiten. Dit lijkt overigens het geval te zijn bij alle sportactiviteiten.

Een voorbeeld

De winter van 1993 was een bijzonder geslaagde winter voor ijsliefhebbers. De mogelijkheid om schaatstochten te organiseren werd dan ook door veel ijsverenigingen aangegrepen. De ijsverenigingen zagen dit namelijk als een buitenkans om de verenigingskas te spekken. Ook de belastingdienst kreeg dit in de gaten en er werden controles verricht bij de verschillende sportverenigingen. Bij die ijsverenigingen kwam de vraag aan de orde of, en zo ja, in hoeverre de door hen georganiseerde toertochten, die zowel voor leden als voor niet-leden werden georganiseerd, vielen onder een BTW-vrijstelling.

Uiteindelijk is beslist dat door ijsverenigingen georganiseerde toertochten – maar de beslissing had natuurlijk evenzeer betrekking op alle andere sportverenigingen die vergelijkbare toertochten organiseren – niet in de BTW-heffing worden betrokken, ongeacht of de personen die meedoen lid zijn of niet. Het wordt namelijk gezien als een fondswervende activiteit, onder de voorwaarde dat de winst (samen met overige fondswervende activiteiten) niet meer bedraagt dan € 31.765 per jaar.

6. De kantine

De kantine neemt in veel verenigingen een belangrijke plaats in. Hier vindt het sociale leven plaats waar sportverenigingen zo om bekendstaan. Maar de kantine is ook een belangrijke bron van kosten en inkomsten. Er bestaat veel wetgeving waarmee een kantine geconfronteerd kan worden. Een belangrijke reden om een overzicht te geven.

6.1 Drank- en Horecawet

Sportverenigingen die in eigen beheer een kantine hebben waar alcohol wordt geschonken, moeten voldoen aan de vergunningseisen van de Drank- en Horecawet. Door middel van deze wet wil de overheid het drankgebruik in de hand houden. Het uitgangspunt is dat de verstrekker van alcohol, dus ook de sportkantine, verantwoordelijk is voor het alcoholgebruik van klanten. Zonder een vergunning van het college van burgemeester en wethouders mag er geen alcohol worden geschonken. Daar waar alcohol wordt verkocht, dient men zich aan een aantal regels te houden.

Enkele van deze regels zijn:

- Per sportvereniging moeten minimaal twee leidinggevenden beschikken over de verklaring Sociale Hygiëne.
- Leidinggevenden moeten ten minste 21 jaar oud zijn en voldoen aan de eisen van zedelijk gedrag en beschikken over de verklaring Sociale Hygiëne.
- Op tijden dat in de kantine alcohol geschonken mag worden, dient een leidinggevende aanwezig te zijn of een medewerk(st)er die de ‘instructie verantwoord alcoholgebruik’ (IVA) heeft gevolgd (zie paragraaf 6.1.3).
- Er moet een bestuursreglement opgesteld worden dat verantwoorde alcoholverstrekking waarborgt (zie paragraaf 6.1.2).
- De leidinggevende of barvrijwilliger mag geen dronken personen toelaten en geen alcohol schenken aan personen die al dronken zijn.

- De leeftijdsgrenzen moeten strikt in acht worden genomen. Aan personen onder de 16 jaar mag geen alcohol verkocht worden. De leeftijdsgrens voor sterke drank ligt bij 18 jaar. De verstrekker is in overtreding als de leeftijdsgrenzen niet gehanteerd worden.

6.1.1 Stappenplan

NOC*NSF heeft een stappenplan opgesteld dat sportverenigingen kunnen doorlopen om te zien of ze een vergunning nodig hebben, aan welke kwalificaties de medewerkers moeten voldoen, welke maatregelen in de sportkantine genomen moeten worden en welke andere acties de vereniging moet ondernemen om aan de Drank- en Horecawet te voldoen. Zie www.sport.nl.

6.1.2 Bestuursreglement

Sportverenigingen zijn verplicht bij het aanvragen van een vergunning een bestuursreglement vast te stellen. Dit reglement moet een verantwoorde verstrekking van alcohol waarborgen. De volgende zaken moeten in het bestuursreglement zijn opgenomen:

- Waarborgen dat de verstrekking van alcoholhoudende drank gedurende de openingstijden uit oogpunt van sociale hygiëne op verantwoorde wijze gebeurt.
- Waarborgen dat de verstrekking van alcoholhoudende drank te allen tijde geschiedt door op dit gebied gekwalificeerde personen. Zij moeten in het bezit zijn van een verklaring Sociale Hygiëne of een instructie (IVA) hebben gekregen. De normen voor de kwalificatie moeten in het reglement staan vermeld.
- Er moet worden aangegeven op welke dagen en tijdstippen bedrijfsmatig of tegen betaling alcoholhoudende drank wordt verstrekt. Deze dagen en tijdstippen moeten ook duidelijk zichtbaar in de accommodatie staan aangegeven.
- Er moet worden aangegeven hoe wordt toegezien op de naleving van het bestuursreglement.

Er bestaat een modelbestuursreglement, 'Alcohol in sportkantines', dat is samengesteld door NOC*NSF. Zie voor de tekst van dit model: www.sport.nl.

6.1.3 Barvrijwilligers

In de Drank- en Horecawet is geregeld dat in principe altijd een gediplomeerde medewerker aanwezig moet zijn in een bar waar alcohol wordt geschonken. Voor sportverenigingen is daarvoor een afzonderlijke regeling gemaakt. Als volgens het door de vereniging vastgestelde en door de gemeente goedgekeurde bestuursreglement alcoholhoudende dranken geschonken mogen worden, dient dat te gebeuren door een daartoe gekwalificeerde persoon. Dat kunnen zijn:

- de leidinggevenden, zoals ze op de gemeentelijke vergunning in het kader van de Drank- en Horecawet staan vermeld;
- barvrijwilligers die daartoe een instructie (IVA) hebben gevolgd.

Verenigingen mogen die instructie zelf verzorgen. Daarvoor is een zelf-instructiepakket beschikbaar bestaande uit een videoband, sheets en een toelichting daarop. Dit pakket kan worden besteld bij de eigen provinciale sportraad. Meer gebruikelijk is dat de landelijke bond of de provinciale sportraad de instructie verzorgt. Het voordeel daarvan is dat de instructie aantoonbaar op correcte wijze is gebeurd.

De vereniging dient er zorg voor te dragen dat er een register aanwezig is waarop alle personen die een instructie hebben gevolgd, staan vermeld.

6.2 Warenwet

De Warenwet verplicht elke onderneming waarin levensmiddelen worden bereid en doorverkocht, zich te houden aan een hygiëncode. Deze is bedoeld om de voedselveiligheid te handhaven en een voedselbesmetting te voorkomen. Ook sportverenigingen dienen een dergelijke code te hebben. Ze dienen te werken volgens een hygiënecontrolesysteem, het zogenaamde HACCP-systeem (Hazard Analyses of Critical Control Points).

Voor sportverenigingen heeft NOC*NSF een aparte 'Hygiëncode voor Sportkantines' ontwikkeld, die is goedgekeurd door het ministerie van VWS. Deze code is bedoeld voor sportkantines in eigen beheer van de sportvereniging, waar levensmiddelen worden doorverkocht met minimale bereiding en snelle doorgifte. Hieronder valt het uitpakken, beleggen, opwarmen, opmaken en garneren van bijvoorbeeld kroketten,

frites, belegde broodjes, soep en andere snacks. In deze code wordt aangegeven op welke manier een sportvereniging verantwoord te werk kan gaan met etenswaren.

NOC*NSF heeft een checklist opgesteld waarmee sportverenigingen kunnen zien aan welke code ze zich dienen te houden. Zie www.sport.nl.

De Keuringsdienst van Waren ziet toe op het juist hanteren van de hygiëncode. Vanaf 1 januari 2004 dient de herziene versie van de Hygiëncode voor Sportkantines te worden gehanteerd. Zie voor de tekst van dit model: www.sport.nl.

Sportkantines die verpacht zijn aan een zelfstandige horecaondernemer vallen niet onder deze code, maar moeten zich houden aan de Hygiëncode van het Bedrijfschap Horeca.

6.3 Milieuwet

Sportverenigingen moeten vanzelfsprekend voldoen aan allerlei verschillende milieuvoorschriften. Denk hierbij aan lichthinder aan burens tijdens wedstrijden en trainingen, geluidsoverlast tijdens evenementen en het verwerken van afval. De Wet milieubeheer en het Besluit horeca-, sport- en recreatie-inrichtingen milieubeheer regelen de omgang van sportverenigingen met hun (in)directe omgeving.

Sportverenigingen hebben in principe vrijstelling voor de toepassing van de milieuwet, tenzij er van min of meer bijzondere omstandigheden sprake is. Dat kan zijn in het geval van mogelijke geluidshinder, lichtinval in woningen door de lichtmasten rond het hoofdveld, of wanneer de accommodatie zo groot is dat er plaats is voor 6000 personen of meer, wanneer de frituurinstallatie meer dan 25 liter vet bevat, wanneer de vereniging voor invoering van de milieuwet al hinderwetvergunningplichtig was, et cetera.

Iedere sportvereniging zal zich vier weken vóór de start van mogelijk vergunningplichtige activiteiten moeten aanmelden bij het bestuursorgaan dat bevoegd is de milieuvergunning te verlenen. Dat is de gemeente of een daardoor aangewezen organisatie, bijvoorbeeld een regionale milieudienst. Het is verboden om zonder deze vergunning een

vereniging te drijven, dus het is zaak op tijd de benodigde toestemming te verkrijgen.

6.4 Tabakswet

De Tabakswet voorziet al een aantal jaren in een rookverbod voor (gesubsidieerde) binnensportaccommodaties. Tot op heden hoeven niet-gesubsidieerde (commerciële) sportinrichtingen en instellingen voor de buitensport niet rookvrij te zijn. De rijksoverheid is van mening dat het onderscheid tussen vooral binnen- en buitensport ongewenst is en in de praktijk moeilijkheden oplevert bij de handhaving. NOC*NSF heeft aangedrongen op het benutten van mogelijkheden van zelfregulering en daarover is overeenstemming bereikt met de overheid. Het hoofddoel is de realisatie van een rookvrije sportsector vanuit de gedachte dat roken en sport niet samengaan.

Dit kan via diverse tussenstappen worden bereikt, waarbij gedacht wordt aan:

- het treffen van maatregelen ter bescherming van de jeugd, bijvoorbeeld door middel van rookvrije tijden en rookvrije ruimtes;
- het maken van afspraken op de algemene ledenvergaderingen van sportverenigingen over het rookvrij maken van de eigen kantine;
- het vastleggen van de afspraken in het huishoudelijk reglement van de vereniging zodat onder meer de verantwoordelijkheden helder zijn;
- het inrichten van afgesloten rookruimtes om aan rokers tegemoet te komen.

Gestreefd zal worden naar:

- een zo goed mogelijke bescherming van de jeugd per 1 januari 2004;
- het vastleggen van afspraken over rookbeleid in het huishoudelijk reglement van de vereniging, waarbij
- 80% van de verenigingen dergelijke afspraken heeft vastgelegd per 01-01-2005;
- per 01-01-2006 dit percentage de 100% nadert.

De voortgang van dit zelfreguleringstraject zal regelmatig worden gemeten.

De laatste maanden zijn er discussies gestart waarbij voor bepaalde sectoren, waaronder de horeca, de toepassing van de Tabakswet ter discussie is komen te staan. Het is mogelijk dat dergelijke discussies ook nog invloed zullen hebben op de toepassing binnen de sportsector.

6.5 Buma/Stemra, SENA en Videma

Er bestaat regelgeving over het gebruik van muziek. Daarbij is het uitgangspunt dat gebruikers van muziek daarvoor rechten betalen die bestemd zijn voor artiesten, producenten, muzikanten, et cetera. Sportverenigingen zijn veelal gebruikers omdat zij bijvoorbeeld in de kantine achtergrondmuziek draaien, tijdens feestjes gebruikmaken van muziek, buiten een geluidsinstallatie hebben waarover muziek wordt verspreid en muziek gebruiken bij bewegingslessen.

De inning van de gelden wordt verzorgd door twee zelfstandige organisaties: Buma/Stemra en SENA.

Buma en Stemra vormen in feite een gezamenlijk bedrijf. Buma gaat over het openbaar maken van muziek (uitvoeringsrechten) via live-optredens, radio- en tv-uitzendingen, verspreiding via het internet en achtergrondmuziek bij horecabedrijven en winkels. Stemra richt zich op het vastleggen en verveelvoudigen van muziek zoals de productie van cd's.

SENA int gelden voor de rechten van de artiesten en platenproducenten.

De meeste sportbonden hebben collectieve afspraken met Buma/Stemra en SENA over de kosten en de inning daarvan. Als dat niet het geval is, is de vereniging zelf verantwoordelijk voor melding en betaling.

Videma is in dit verband nieuw. Deze organisatie int de rechten voor videoproducties. Momenteel vindt er tussen NOC*NSF, KNVB en Videma overleg plaats om te bezien of het mogelijk is om een centrale regeling te realiseren.

De stichting Videma is door de rechthebbenden (onder andere tv-programmamakers, filmproducenten) op televisieprogramma's en (bioscoop)films gemachtigd om namens hen toestemming te verlenen voor groepsvertoning van televisie-uitzendingen. Hierbij moet worden gedacht aan uitzendingen in bijvoorbeeld cafés, scholen, hotels maar ook sportkantines.

Tegen betaling van een bepaald bedrag per jaar krijgt de betreffende vereniging een vergunning voor het vertonen van televisieprogramma's. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen:

1. primair vertonen: dat wil zeggen een georganiseerde voorstelling met één programma, bijvoorbeeld het vertonen van een live-voetbalwedstrijd in het clubhuis;
2. secundair vertonen: dan wordt het gebruik van de televisie-uitzending als achtergrond gebruikt. Hiervan is sprake als de tv gewoon aanstaat in de sportkantine, zonder dat er bewust naar wordt gekeken.

Momenteel wordt gekeken of het mogelijk is voor de sport een collectieve regeling te realiseren, waarbij rekening wordt gehouden met de grootte van de vereniging, een uitvoeringstoelage voor sportbonden, een sportkorting en een seizoenscorrectie.

6.6 BTW

Voor kantines van sportverenigingen bestaat er een bijzondere regeling, de zogeheten kantineregeling. Deze houdt in dat over de kantineomzet geen BTW verschuldigd is als de kantineontvangsten per jaar minder dan € 68.067 bedragen. Daarbij geldt dat de kosten en inkoop niet van de ontvangsten mogen worden afgetrokken. De regeling geldt alleen als de kantineactiviteiten als normale nevenactiviteiten van de sportvereniging kunnen worden aangemerkt, bijvoorbeeld bij kaart- en bingoavonden. Hieronder vallen dus niet bruiloften en partijen die in de kantine van de sportvereniging plaatsvinden. Als dergelijke activiteiten worden verricht, vervalt de kantineregeling voor alle kantineactiviteiten.

Voor leveringen van goederen is de omzetgrens wederom € 68.067; bijvoorbeeld bij ontvangsten uit de verkoop van clubmaterialen, glazen,

speldjes, dassen en andere verkoopacties. Het gaat hierbij om de bruto-opbrengsten.

Voor diensten is de grens van de opbrengsten € 31.765. Hierbij gaat het om ontvangsten zoals entreegelden, sponsorgelden, opbrengsten uit reclameborden en shirtreclame (zie ook hoofdstuk 5 en 7). Bij dit bedrag is dus niet de kantineomzet gerekend, want die valt onder de afzonderlijke kantine-regeling.

De grensbedragen gelden overigens per categorie afzonderlijk. Het kan dus zo zijn dat bij overschrijding van de grens van diensten er wel BTW verschuldigd is, maar dat de vereniging onder de vrijstellingsgrens van de levering van goederen blijft waardoor deze leveringen zijn vrijgesteld van BTW.

Als de ontvangsten hoger zijn dan de vrijstellingsgrens, wordt over het gehele bedrag BTW geheven. Als niet te voorzien was dat de grens zou worden overschreden, blijft heffing van omzetbelasting voor dat jaar achterwege. Wordt de grens het volgende jaar weer overschreden, dan is altijd BTW verschuldigd.

Het is niet verplicht om van de kantine-regeling gebruik te maken. Maar als de vereniging er vrijwillig voor kiest geen of niet meer gebruik te maken van de kantine-regeling, is deze keuze onherroepelijk. Over de omzet moet dan altijd BTW worden afgedragen, ook als de omzet lager is dan € 68.067.

Niet gebruikmaken van de kantine-regeling kan bijvoorbeeld voordeliger zijn bij een grote investering in de kantine, zoals een verbouwing, omdat dan alle voorbelasting die de sportvereniging bij de verbouwing aan de aannemer betaalt, wordt terugontvangen van de belasting-dienst.

6.7 Inkoop, verkoop en geld

De zakelijke organisatie rond de kantine, zoals inkoop en verkoop, dient inzichtelijk te zijn. Maak goede afspraken over voorraadbeheer en bestellingen. Laat binnenkomende rekeningen, voordat tot betaling wordt overgegaan, controleren aan de hand van de bestel- en afleveringslijsten zodat het juiste bedrag wordt betaald. Ook het registreren en regelmatig controleren van voorraden, vooral die waarbij een houdbaarheidsdatum van toepassing is, kan verrassingen voorkomen zoals een tekort aan voorraad, bedreiging van de voedselveiligheid en de gezondheid van de gebruikers en het moeten weggooien van oude voorraden.

Cijfers over inkoop en verkoop kunnen goed vergelijkingsmateriaal opleveren. In de sport is het gebruikelijk te streven naar een brutowinstpercentage van 50%. Komt u daaronder, ga dan na welke oorzaak dat kan hebben. Denk daarbij ook aan het interne verbruik, dat lang niet altijd correct wordt geregistreerd.

In sommige kantines gaat veel geld om. Daardoor lopen vrijwilligers soms risico's als het gaat om veiligheid. Maak intern goede afspraken over procedures over registratie, afstorten en overdragen van de inkomsten.

7. Extra inkomsten

Op diverse manieren zal een vereniging trachten extra inkomsten te verwerven. In de vorige hoofdstukken hebben we het al gehad over het organiseren van wedstrijden en sportevenementen (hoofdstuk 5) en over inkomsten via de kantine (hoofdstuk 6). Hieronder komen nog enige andere mogelijkheden aan bod, zoals kansspelen en sponsoring.

7.1 Kansspelen

Sportverenigingen die een loterij of prijsvraag uitschrijven om de kas te spekken, kunnen te maken krijgen met kansspelbelasting.

Afhankelijk van het prijzenbedrag zal een vergunning voor kansspelen moeten worden aangevraagd bij het college van burgemeester en wethouders of bij de minister van Justitie.

Een prijzenbedrag hoger dan € 4500 vereist vergunningverlening door de minister.

Voor een aanvraag zijn de volgende gegevens nodig:

- naam en adres van de aanvrager;
- functie van aanvrager of naam van de vereniging/stichting;
- doel van de loterij;
- het geplande aantal te verkopen loten;
- de prijs per lot;
- de totale waarde van de prijzen;
- de locatie en de datum waarop de trekking zal plaatsvinden.

Degene die de prijs uitlooft is inhoudingsplichtig. De winnaar krijgt diens prijs dus netto uitgekeerd. Vrijgesteld zijn prijzen tot € 454 en prijzen die niet meer bedragen dan de inzet. Het tarief van de kansspelbelasting is 25%.

De vereniging moet de kansspelbelasting inhouden op het moment van uitreiken van de prijs. Binnen een maand hierna moet er een aangiftebiljet kansspelbelasting ingeleverd worden bij de belastingdienst en moet de verschuldigde belasting worden betaald.

De prijzen behoren overigens niet tot het inkomen voor de inkomstenbelasting, tenzij iemand als ondernemer een lot aanschafft. Voor de BTW gelden de inkomsten uit de loterij in beginsel als neveninkomsten. Over deze zogenoemde neveninkomsten is evenwel geen BTW verschuldigd, omdat zij onder de kansspelbelasting vallen. Desalniettemin wordt de ruimte voor het BTW-vrij verrichten van andere nevenactiviteiten kleiner.

7.2 Sponsoring

Sponsoring is voor veel verenigingen een belangrijke bron van inkomsten. Het is ook een gebied waarbij het absoluut noodzakelijk is om goede afspraken te maken. Denk daarbij aan mogelijkheden voor tegenprestaties (shirts, bordreclame of ook andere mogelijkheden), tarieven, doelgroepen als het gaat om potentiële sponsors, et cetera. Een goed sponsorbeleidsplan is van groot belang om sponsoring op langere termijn succesvol te laten verlopen.

Ter ondersteuning van de sportvereniging is een scholings- en begeleidingsfaciliteit beschikbaar in de vorm van een project 'ontwikkeling sponsorbeleid'. Bonden en provinciale sportraden kunnen dergelijke projecten verzorgen.

De inkomsten via sponsoring, opgeteld bij de inkomsten via andere diensten, zoals entreegelden en reclamegelden, zijn tot de grens van € 31.765 vrijgesteld van BTW. Daarbij moeten overigens de bijdragen in geld en in natura bij elkaar worden opgeteld. Als de vereniging boven dit bedrag uitkomt, is zij BTW verschuldigd over het gehele bedrag aan sponsorbijdragen. Deze BTW moet dan in rekening worden gebracht aan de sponsor en worden afgedragen aan de belastingdienst. Voor de vrijstellingsgrens geldt als waarde van de sponsoring in natura de inkoopwaarde (inclusief BTW) voor de vereniging of de verkoopwaarde van de goederen die de sponsor ter beschikking stelt.

Hoewel sponsoring in natura, bijvoorbeeld in de vorm van sportkleding, vaak meerdere jaren kan worden gebruikt, worden deze sponsorontvangsten in het jaar van de verkrijging meegenomen voor de omzetbelasting. Het kan dus zijn dat de vereniging, als gevolg van het niet

spreiden van deze sponsorgelden over de duur van het gebruik, het ene jaar boven de vrijstelling uitkomt terwijl zij er in andere jaren weer onder blijft. Hoewel de wettelijke bepalingen geen ruimte bieden tot spreiding, is overleg met de belastingdienst hierover zeker niet bij voorbaat kansloos gelet op de soms onbillijke consequenties.

7.3 Giften

Een gift is een bijdrage die uitsluitend uit vrijgevigheid wordt gedaan. Er staat van de kant van de sportvereniging geen prestatie tegenover. Over giften is geen BTW verschuldigd en giften tellen ook niet mee voor de vrijstellingsgrens van € 31.765. Over giften kan eventueel wel schenkingsrecht verschuldigd zijn.

7.4 Vastleggen van afspraken

Alle afspraken, dus ook die op het terrein van sponsoring en fondsenwerving, dienen goed en uiteraard ook correct te worden vastgelegd. Daarmee kunnen kostbare vergissingen worden vermeden. Bij sportbonden en provinciale sportraden kunt u eventueel voorbeelden opvragen voor verschillende overeenkomsten.

7.5 Businessclub

Soms worden stichtingen opgericht die als doel hebben fondsen te werven voor de sportvereniging. Vaak zijn deze stichtingen een soort businessclub. Degenen die bij de businessclub zijn aangesloten betalen jaarlijks een bepaald bedrag. Een klein gedeelte van dit geld wordt besteed aan bijeenkomsten van degenen die zijn aangesloten. Het restant wordt betaald aan de sportvereniging. Voor de omzetbelasting geldt dat de jaarlijkse betalingen van de aangeslotenen belast zijn met omzetbelasting. De stichting heeft dan ook recht op aftrek van voorbelasting. Als de aangeslotenen BTW-plichtige ondernemers zijn, hebben ook zij recht op aftrek van BTW. De sportvereniging krijgt het geld dat de stichting heeft overgehouden. In de praktijk wordt ervan uitgegaan dat tegenover de betaling van dit bedrag (enige) sponsoring wordt verleend. Als dit niet het geval is, zou de betaling aan schenkingsrecht onderhevig kunnen zijn. Als de vereniging in zijn totaliteit meer gelden aan sponsoring en dergelijke ontvangt dan € 31.765, zendt zij een

factuur met BTW aan de stichting. De stichting kan deze BTW verrekenen. Blijven de totale sponsorontvangsten onder dit bedrag, dan is geen BTW verschuldigd. Het nadeel voor de vereniging is wel dat het bedrag dat van de stichting wordt ontvangen onderdeel is van het drempelbedrag van € 31.765.

7.6 Vennootschapsbelasting

In het algemeen zijn verenigingen en stichtingen alleen belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting als zij een onderneming drijven of als ze werkzaamheden verrichten waarmee zij bedrijven concurrentie aandoen. Een sportvereniging is daarom in de meeste gevallen niet belastingplichtig. Daarom zullen bijvoorbeeld de ontvangen sponsorinkomsten ook niet belast zijn.

Als een sportvereniging verschillende activiteiten uitvoert, moet per activiteit worden bekeken of er sprake is van het drijven van een onderneming en van een winststreven.

Dat laatste is bijvoorbeeld het geval bij het exploiteren van een kantine. Er is echter goedgekeurd dat sportverenigingen die voldoen aan speciale voorwaarden voor de exploitatie van een kantine, voor de beoordeling van de belastingplicht als één geheel worden beschouwd. Een sportkantine treedt in principe in concurrentie met plaatselijke horecagelegenheden, maar kan bij beperkte commerciële activiteiten als een ‘noodzakelijk’ onderdeel van de sportvereniging worden beschouwd.

Hierdoor kunnen sportverenigingen, ook als zij een kantine exploiteren, in het algemeen niet belastingplichtig zijn voor de vennootschapsbelasting.

7.7 BTW

Voor de omzetbelasting is een ondernemer: iemand die zelfstandig een bedrijf of beroep uitoefent. Dat betekent dat ook een sportvereniging als ondernemer wordt aangemerkt. Daarbij dient te worden opgemerkt dat de vereniging niet altijd omzetbelasting hoeft te berekenen, omdat er een aantal vrijstellingen van toepassing kan zijn (zie hoofdstuk 5 en 6.6).

Over prestaties (hoofdactiviteit) die onder de vrijstellingen vallen

brengt de vereniging geen BTW in rekening, en tegelijkertijd bestaat er geen recht op teruggaaf van de BTW die leveranciers aan de sportvereniging in rekening hebben gebracht. Hierbij maakt het verschil of het gaat om prestaties die vallen onder de hoofdactiviteit van de vereniging, of om prestaties die vallen onder de nevenactiviteiten van de vereniging. Bij nevenactiviteiten gelden namelijk bepaalde grensbedragen.

Nevenactiviteiten

Nevenactiviteiten zijn de niet-hoofdactiviteiten die bedoeld zijn voor financiële steun van de sportvereniging. Prestaties die vallen onder de nevenactiviteiten van de sportvereniging zijn vrijgesteld van BTW als de ontvangsten onder bepaalde grenzen blijven.

Voor leveringen van goederen is de omzetgrens van de opbrengsten € 68.067. Het gaat dan bijvoorbeeld om ontvangsten uit de verkoop van clubmaterialen, glazen, speldjes, dassen en andere verkoopacties.

Voor diensten is de grens van de opbrengsten € 31.765. Daarbij kan het gaan om ontvangsten zoals entreegelden, sponsorgelden, opbrengsten uit reclameborden en shirtreclame.

Voor de kantineactiviteiten is de grens van de opbrengsten € 68.067.

Overigens vallen onder nevenactiviteiten ook het opnemen van advertenties in de clubbladen en de verstrekking van clubbladen aan de leden. Hierover is echter geen BTW verschuldigd. Uiteraard bestaat er dan ook géén recht op aftrek van de in rekening gebrachte BTW. Ook tellen deze opbrengsten niet mee voor de beoordeling of de vrijstellingsgrens wordt overschreden.

8. De accommodatie

Sporten zonder een geschikte accommodatie gaat meestal niet. Soms is die accommodatie eigendom van de vereniging, veel vaker komt het voor dat deze wordt gehuurd van de gemeente of van derden. Zo'n derde kan natuurlijk ook een stichting zijn die, nauw gelieerd aan de vereniging, de accommodatie beheert.

8.1 Ruimtelijke ordening

Een locatie vinden voor een nieuw aan te leggen sportaccommodatie is één, de tweede vraag is of het gemeentelijke bestemmingsplan dat toelaat. Een bestemmingsplan is het enige ruimtelijke plan dat juridisch bindend is. Het is bindend voor iedereen, dus voor burgers, bedrijven, overheden en ook voor sportverenigingen.

Een bestemmingsplan zegt iets over het gebruik van de grond en de opstallen en het bepaalt de bouwmogelijkheden van de grond. Bestemmingsplannen worden vastgesteld door de gemeente en zijn daar ook in te zien. Als het bestemmingsplan een andere bestemming toekent aan de grond waarop de sportaccommodatie zou moeten komen, is het mogelijk om van het voor dat gebied bepaalde bestemmingsplan af te wijken. Een bestemmingsplan kan worden gewijzigd of er kan een vrijstelling worden verleend. De medewerking van de gemeente is hierbij vereist.

Als de vereniging gaat bouwen, zal zij rekening moeten houden met de regels van de Woningwet. Deze wet bepaalt onder meer of u een bouwvergunning nodig heeft. Voor sommige bouwwerken is namelijk geen vergunning nodig. Deze bouwwerken zijn meestal klein en hebben weinig of geen invloed op de omgeving. Wel moet zo'n bouwwerk voldoen aan bepaalde technische eisen, vooral waar het gaat om de sterkte van de constructie.

Als een bouwwerk niet vergunningvrij is, heeft u dus een bouwvergunning nodig van de gemeente. De Woningwet kent twee soorten bouwvergunningen: een gewone bouwvergunning (regulier) en een lichte

variant. Voor beide geldt dat wanneer een bouwvergunning wordt aangevraagd, door de gemeente eerst wordt gekeken of deze ontvankelijk is.

Een aanvraag wordt getoetst op drie elementen: het bestemmingsplan, bouwtechnische eisen en het uiterlijk van het te bouwen object.

Wanneer u het niet eens bent met de uitkomst van de aanvraag van de bouwvergunning, kan hiertegen eventueel bezwaar en beroep worden ingesteld. Bij wie en hoe staat vermeld op de beschikking waarmee de aanvraag wordt afgewezen. Pas als de benodigde bouwvergunning is verkregen kan de bouw beginnen. Aangezien de gehele procedure een vrij lange periode in beslag kan nemen, is het aan te raden de vergunning al in een vroeg stadium aan te vragen.

8.2 Verzekeringen

Het is belangrijk de accommodatie goed te verzekeren. Mede doordat sportcomplexen vaak afgelegen liggen en er niet altijd mensen aanwezig zijn, is de kans op inbraak en vernieling relatief groot. Een inboedel-, opstal- en glasverzekering zijn daarom geen overbodige luxe.

Zie ook paragraaf 1.5 over de aansprakelijkheidsverzekering.

8.3 Beheer en onderhoud

Veel sportverenigingen hebben in de vorm van accommodaties relatief grote bezittingen. Daar moet men goed en feitelijk ook zakelijk mee omgaan. Het gaat tenslotte om grote bedragen en belangrijke voorzieningen voor de vereniging.

Naast het dagelijkse onderhoud, dat meestal wel goed is geregeld, dient er ook aandacht te zijn voor het grote onderhoud, zoals het vervangen van de warmwaterinstallatie of het aanbrengen van nieuwe dakbedekking. Daar zijn zodanige kosten mee gemoeid dat er aparte procedures voor moeten worden afgesproken. Verenigingen kunnen een overzicht opstellen van bezittingen die zijn aangeschaft voor meerdere jaren. Daarop kan worden afgeschreven maar ook voor worden gereserveerd (sparen) zodat kosten die redelijkerwijze zijn te voorzien ook tijdig opgevangen kunnen worden.

Bij accommodaties is dat gecompliceerder. Niet alle onderdelen zijn gelijktijdig aan vervanging of aan onderhoud toe. Maak daarom een meerjarenonderhoudsplan waarin alle werkzaamheden staan vermeld, van het schilderen van de kozijnen tot het vervangen van het dak. Daar kunnen ook kosten aan worden gekoppeld zodat ook bekend is welke bedragen er per jaar voor onderhoud dienen te worden gereserveerd. Een aantal bonden en provinciale sportraden heeft hier voorbeelden voor beschikbaar.

8.4 Legionella

Een punt van aandacht voor sportverenigingen is de problematiek van de legionellabacterie. De kwaliteit van het water in douches en andere watervoorzieningen moet aan strenge eisen voldoen. De eigenaar is verantwoordelijk voor het leidingnet, hij moet informatie verstrekken over het gebruik, metingen verrichten naar de kwaliteit van het water en zorg dragen voor de kwaliteit van de leidingen. Sport is inmiddels in een lage risicoklasse geplaatst. Uiterlijk 1 januari 2006 dienen er risicoanalyses te zijn gemaakt en moet de accommodatie zo nodig zijn aangepast. Zie voor meer informatie: www.vrom.nl.

8.5 Privatisering

In de afgelopen jaren is een zogenaamde kerntakendiscussie ontstaan over taken en verantwoordelijkheden van de overheid. Het uitgangspunt daarbij is het (versimpelde) gegeven dat wat 'privaat' ook – of beter – kan, niet meer door de overheid moet worden uitgevoerd. Dergelijke taken en verantwoordelijkheden dienen te worden afgestoten, uitbesteed oftewel geprivatiseerd. De overheid zou zich moeten beperken tot haar kerntaken.

Een van die taken die geprivatiseerd kan worden is de exploitatie en het beheer van sportaccommodaties. Exploitatie en beheer van sportaccommodaties kan veelal efficiënter en effectiever door anderen worden uitgevoerd dan door de gemeente.

Privatisering van een accommodatie kan problemen geven, maar dat hoeft niet. De grootste valkuil in het proces is dat een accommodatie tegen een laag bedrag wordt overgedragen aan een vereniging, waarbij later blijkt dat het (achterstallig) onderhoud behoorlijk in de papieren gaat lopen.

Het is belangrijk om het privatiseringsproces van een accommodatie op de voet te volgen. Zo kan de vereniging deelnemen aan het overleg van de gemeente over nieuwe plannen, en kan zij zelfs als volwaardige partner in het privatiseringsproces optreden. Dit betekent natuurlijk wel dat de vereniging deze verantwoordelijkheid moet kunnen waarmaken. Als zij daar onvoldoende tijd, kennis en ervaring voor heeft, is het verstandig dat zij zich tijdig laat adviseren door een deskundige.

De ervaring leert dat privatisering in elke situatie anders is. Dat wil niet zeggen dat steeds opnieuw het wiel moet worden uitgevonden. Wel moeten de betrokkenen de lokale situatie goed analyseren en de plannen daarop afstemmen. Vervolgens is een goede communicatie tussen alle betrokkenen het toverwoord om het privatiseringsproces tot een goed einde te brengen.

8.6 BTW

Omzetbelasting komt in deze brochure op verschillende plaatsen terug. Hieronder vindt u een overzicht van aspecten met betrekking tot accommodaties waarbij BTW een rol kan spelen.

8.6.1 Huur en koop van onroerende zaken

De huur en verhuur van onroerende zaken is in beginsel vrijgesteld van BTW. Omdat dit voor (vooral commerciële) bedrijven veelal ongunstig is doordat de BTW niet als voorbelasting in aftrek kan worden gebracht, bestaat de mogelijkheid om te kiezen voor een BTW-belaste verhuur. Een dergelijke keuze is echter slechts mogelijk indien de huurder de zaken voor 90% of meer gaat gebruiken voor aftrekgerechtigde prestaties. Sportverenigingen zullen dus nooit kunnen opteren voor BTW-belaste verhuur. Dit is anders bij sportstichtingen (zie paragraaf 5.1). Sportstichtingen zijn vanaf 1 januari 2002 volledig BTW-plichtig en voldoen dus normaliter wel aan het vereiste van 90% recht op aftrek.

Ook de koop en verkoop van onroerende zaken is in beginsel vrijgesteld van BTW. Daarbij gelden twee uitzonderingen:

- De levering van bouwterreinen en nieuwe onroerende zaken (dat wil zeggen onroerende zaken die niet langer in gebruik zijn dan twee jaar) is altijd belast met BTW.
- Bij de koop en verkoop van onroerende zaken (ouder dan twee jaar) bestaat de mogelijkheid om te kiezen voor een BTW-belaste levering. Voorwaarde is dat de koper de zaak voor minimaal 90% voor BTW-aftrekgerechtigde prestaties gebruikt. Dit is daarom alleen interessant als een sportstichting een onroerende zaak verwerft, omdat alleen deze aan het 90%-criterium kan voldoen.

8.6.2 Nieuwbouw

Ondernemers die vrijgestelde prestaties verrichten (waaronder sportverenigingen) hebben geen recht op aftrek of teruggaaf van de aan hen in rekening gebrachte BTW. Zonder bijzondere bepaling is het voor hen voordeliger om goederen en diensten niet van andere ondernemers te betrekken (en dus met BTW belast te worden), maar om deze in hun eigen bedrijf te maken.

Om te zorgen dat door een dergelijke redenering geen verstoring optreedt van de concurrentie, is in de omzetbelasting een speciaal artikel opgenomen. Dergelijke leveringen worden dan gezien als een 'interne' levering, waarbij het ter beschikking stellen van zelfvervaardigde goederen voor bedrijfsdoeleinden in bepaalde gevallen als een belaste levering wordt gezien. De vereniging moet dan als het ware 'aan zichzelf' BTW berekenen. Met zelfvervaardigde goederen worden gelijkgesteld goederen (bijvoorbeeld een clubhuis) die in opdracht zijn vervaardigd op eigen grond van de vereniging.

Een dergelijke integratieheffing doet zich voor indien:

- er sprake is van het zelf vervaardigen (bijvoorbeeld van onroerende zaken), waaronder dus ook wordt verstaan het in opdracht laten bouwen als de ondernemer van BTW vrijgestelde prestaties verricht.

Als een dergelijke situatie zich voordoet is het verstandig contact op te nemen met de belastingdienst.

8.6.3 Verhuurconstructies

Met ingang van april 1995 zijn zogenoemde ‘verhuurconstructies’ niet meer mogelijk. Deze constructie zorgde ervoor dat de BTW op investeringen in onroerende zaken BTW-vrij was. De verhuur daarentegen werd wel belast. Per saldo zorgde deze constructie voor een aanmerkelijke vermindering van de BTW-druk voor de vereniging.

Na het aflopen van de zogenaamde herzieningstermijn van 10 jaar wordt de verhuur automatisch omgezet in van BTW vrijgestelde verhuur. De stichting blijft dus gewoon doorverhuren. Opheffen van de stichting heeft fiscale consequenties, met name ten aanzien van overdrachtsbelasting bij de overdracht van onroerende zaken en schenkingsrecht bij overheveling van het vermogen. Als de stichting de vereniging niet in de weg zit is het een goede optie om de stichting gewoon voort te laten bestaan.

8.7 Onroerendezaakbelastingen (OZB)

De onroerendezaakbelastingen zijn belastingen die geheven worden door gemeenten. De onroerendezaakbelastingen bestaan uit twee belastingen, namelijk:

- een belasting van degene die het feitelijke gebruik van een onroerende zaak heeft (de gebruikersbelasting);
- een belasting van degene die het genot van een onroerende zaak heeft krachtens eigendom of beperkt recht, zoals erfpacht, vruchtgebruik of opstalrecht (de eigenarenbelasting).

De aanslag wordt opgelegd naar de waarde die de onroerende zaak heeft. Bij het bepalen van de waarde wordt uitgegaan van de volledige eigendom. Bij het bepalen van grondwaarde moet rekening worden gehouden met het bestemmingsplan. Grond die volgens het bestemmingsplan uitsluitend mag worden gebruikt voor sportvelden is vaak minder waard dan grond bestemd voor woningbouw.

Als u het niet eens bent met de opgelegde aanslag onroerendezaakbelastingen, kunt u binnen zes weken bezwaar maken bij de gemeente. De gemeente zal een uitspraak doen op het bezwaarschrift. Bent u het met die uitspraak niet eens, dan kunt u een beroep instellen bij het gerechtshof.

8.8 Overdrachtsbelasting

Overdrachtsbelasting wordt geheven bij het verkrijgen van onroerende zaken of de zakelijke rechten daarop (zoals een erfpachtrecht). Als iemand een onroerende zaak verkrijgt, is hij 6% overdrachtsbelasting verschuldigd. Deze 6% wordt geheven over de waarde van de betreffende onroerende zaak.

Wanneer bij de aankoop van de onroerende zaak ook omzetbelasting is betaald, geldt soms een vrijstelling:

- Indien over een nieuwe (nog niet in gebruik genomen) onroerende zaak omzetbelasting betaald moet worden, geldt de vrijstelling voor de overdrachtsbelasting.
- Bij de levering van een 'oude' onroerende zaak geldt in beginsel de vrijstelling voor de omzetbelasting en moet er wel overdrachtsbelasting betaald worden.

